

Ο ΓΑΛΛΟΠΡΩΣΣΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.

ΑΡΘΡΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ (*).

Ε' Τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων ἀπὸ τέλους Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς ἀνακωχῆς.

Ἐν τῷ 4^ῳ ἡμῶν ἄρθρῳ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων εἶδομεν, ὅτι τὴν 31 Ὀκτωβρίου οἱ κατὰ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἀμύνης φρονοῦντες, ἐπωφελοῦμενοι τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ δυστυχήματος τῆς παραδόσεως τοῦ Mets, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς διαδοθείσης φήμης περὶ ἐπικειμένης μὴ ἐντίμου εἰρήνης ὑπὸ τοῦ Θιέρς, εἰς Βερσαλλίας διαπραγματευομένης, διεπράξαντο στάσιν, καθ' ἣν ἐφυλακίσθησαν τὰ μέλη τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ὅμως ἀπεφυλακίσθησαν κατόπιν, καὶ ἡ νίκη ἔμεινεν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῆς τάξεως.

Ἄμα ἡ τάξις ἀποκατεστάθη, θέλουσα νὰ ἐδραιώσῃ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἢ προσωρινὴν Κυβέρνησις, ἔθετο εἰς ψηφοφορίαν τὴν τύχην τῆς, προκηρύξασα τὴν 1ην Δεκεμβρίου τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Κυβέρνησις, θεωροῦσα ὅτι διὰ τὴν ἑαυτῆς ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐνάσκησιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, ἥτοι τῆς ἀμύνης, εἶναι ἀνάγκη νὰ γινώσκῃ ἂν ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ τῶν Παρισίων, ψηφίζει ὅτι τὴν 3 Νοεμβρίου θέλει ἐνεργηθῆ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ ἑξῆς ζητήματος:

«Οἱ κάτοικοι τῶν Παρισίων διατηροῦσι, *ΝΑΙ*, ἢ *ΟΧΙ*, τὰς ἐξουσίας τῆς Κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης;»

(*) Συνέχεια καὶ τέλος τοῦ Ε' ἄρθρου· ἰδὲ προηγούμενον φυλλάδιον.

Πραγματικῶς δὲ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν ἐγένετο ἡ ψηφοφορία, δι' ἧς ἐστερεώθη ἡ Κυβέρνησις, λαβοῦσα 557,996 ψήφους κατὰ 62,638.

Εἶδομεν ἀλλαγῶν, ὅτι ὁ Trochy μετὰ μεγάλης ἐπιμονῆς καὶ δραστηριότητος οὐχὶ μόνον ἐφρόντισε περὶ τῆς διὰ τῶν χαρακωμάτων ὑπερασπίσεως τῶν Παρισίων, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀνευδότης κατεγίνετο ἐκγυμνάζων τὰς ἀσυντάκτους ἐν τῇ πόλει δυνάμεις. Ἦδη δὲ τὴν 6 Νοεμβρίου αἱ δυνάμεις αὗται καταρτίζονται στρατιωτικῶς εἰς τρεῖς στρατιάς διακεκριμένας, ὧν ἡ α'. ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Θωμᾶν σύγκειται ἐκ 266 ταγματῶν μονίμου ἐθνοφυλακῆς, ἐν ὧν ἐξ 100,000 ἀνδρῶν ἡ β' ἐκ τακτικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ducrot διαιρεῖται εἰς τρία σώματα ὑπὸ τοὺς στρατηγούς Vinoy, Renault καὶ Exéa, ἐν ὧν ἐξ 80,000 ἀνδρῶν

ἡ γ', συγκροτουμένη ἐξ ἀπάντων τῶν ταγμάτων τῆς μεταβατικῆς ἐθνοφυλακῆς καὶ τῶν ἐθελοντῶν, διαιρεῖται εἰς 17 ταξιαρχίας, ἐν ὧν 100,000, μένει δὲ ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Trochy.

Ἡ συστηματοποίησις αὕτη τῶν ἐν Παρισίοις δυνάμεων ὑποδηλοῖ, ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρόκειται ἐφεξῆς νὰ κάμῃ ἐναρξιν ἐπιθετικῶν κατὰ τῆς πολιορκίας ἐπιχειρήσεων, μὴ περιοριζομένη εἰς ἀπλὴν ἀμυναν· δυνάμεις δὲ τοσαῦται τακτοποιημέναι, ἐργαζόμεναι ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἀλλαγῶν τῆς Γαλλίας στρατῶν, βεβαίως ὑπόσχονται εὐάρεστα ἀποτελέσματα.

Αἱ ἐκ Παρισίων εἰδήσεις, αἱ μέχρι τῆς 21 Νοεμβρίου, οὐδὲν σπουδαῖον γεγονός ἀναφέρουσι, ἐκτὸς ἀσημάντων ἀμοιβαίων κανονοβολισμῶν καὶ μικρῶν συναντήσεων· οὐχ ἦν τι ὁμοίως τὰ ἀντιπολιορκητικὰ ἔργα προβαίνουσιν ἀνευδότης· ὅθεν τὴν 10 Νοεμβρίου οἱ Γάλλοι κατεσκεύασαν περιβολὴν 20 πυροβόλων εἰς Villejuif καὶ ἐτέραν μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Vitry,

περιβαλόντες ταύτας ἐξωτερικῶς διὰ χανδάκων κατὰ τὸ ἐν Σεβαστουπόλει σύστημα, τὸ τεῖνον πρὸς ἀντιπολιορκῆσιν τῶν πολιορκητῶν.

Ἐν γένει δὲ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶναι τοιαύτη, ὅταν οἱ τοῦ γερμανικοῦ στραταρχείου δὲν τὴν ἐπερίμενον. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς κυκλώσεως (19 Σεπτεμβρίου) οἱ πολιορκημένοι, πλήρεις ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, ἔκαμον μάλιστα ὀχυρωτικὰ ἔργα πρὸς στερέωσιν τῆς θέσεώς των, εἰς πλείστα δὲ μέρη τὰ ἔργα ταῦτα ἐξ ἀμυντικῶν, ὡς ἦσαν ἐν ἀρχῇ, προσλαμβάνουσι χαρακτῆρα ἀπειλητικόν, προοριζόμενα πρὸς ὑποστήριξιν ἀπελπισμένης ἐξόδου, ἐνοχλοῦντα δὲ οὐσιωδῶς τὰς κοινωνίας καὶ ἐπιχειρήσεις τῶν πολιορκητῶν.

Οὕτω πολιορκηταὶ καὶ πολιορκημένοι παρατηροῦνται ἀμοιβαίως, οἱ μὲν περιμένοντες τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ πείνα καὶ ἡ ἀποθάρβυνσις ἀναγκάσουσι τὴν πόλιν νὰ παραδοθῇ, καθόσον εἰς τὸν περιμενόμενον βομβαρδισμόν αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν ἀποδίδουσι μεγάλην σημασίαν, ὡς μὴ δυνατόν γενέσθαι τοῦτον γενικόν, καὶ ἐπομένως μὴ ἐπηρεάζοντα τὰ πλήθη, οἱ δὲ πολιορκημένοι φαίνονται ἐτοιμαζόμενοι διὰ ζωηρὰν καὶ ἀπελπιστικὴν ἐξοδον, ἣν βεβαίως δὲν ἐπιχειροῦσιν, ἂν μὴ δυνηθῶσι νὰ συνεργασθῶσι μετ' ἐνὸς τῶν ἐξωθι γαλλικῶν στρατῶν, καὶ κυρίως μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Λείγερ, ὅστις κατόπιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνακτήσεως τῆς Αὐρηλίας ἐνέπλησεν ἐλπίδος πάντας τοὺς Γάλλους. Τοῦ στρατοῦ τούτου τὴν ἀνοργάνωσιν καὶ πρόοδον φαίνεται καλῶς γινώσκων ὁ Trochy καὶ μετ' αὐτοῦ μέλλει νὰ συνδυάσῃ τὰς ἐργασίας του, τούτου μὲν ἐξορμῶντος κατὰ τῶν πολιορκητῶν, ἐκείνου δὲ εἰς ἐπικουρίαν ἐξωθεν προσερχομένου. Ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τοιαύτης ἐπιχειρήσεως οἱ Παρισιανοὶ εὐρύνουσι μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν κύκλον τῆς

ἀμύνης ἐπὶ πολλῶν σημείων, διὰ κατασκευῆς κανονοστασίων νέων, ὀπλιζομένων μὲ πυροβόλα μεγίστης δλκῆς καὶ διὰ σκαπανικῶν ἔργων. Ἡ τακτικὴ αὕτη ἔσχε καλὰς συνεπείας κυρίως κατὰ τὰς διευθύνσεις τῆς Creteil καὶ Choisy-le-Roi, ὁπόθεν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἐξόδος, συνδυασμένη μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Αὐρηλίας.

Ἐξόδος Ducrot.

Τῶντι, ἐνῶ, ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ εἶδομεν, ὁ στρατὸς τοῦ Λείγηρος ἤρχετο τῆς ἐπιθετικῆς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεως τὴν 28 Νοεμβρίου διὰ τῆς ἐν Beaume-le-Rolande μάχης (ἧτις ὑπῆρξεν ἀπαρχὴ τῆς ἥτις τοῦ στρατοῦ τούτου), ὁ Trochy ἤρχετο τῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν τῆς μεγάλης ἐξόδου τοῦ Ducrot.

Οὕτω τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς τὴν 29 καὶ τὴν 30 Νοεμβρίου μετὰ προοιμιώδη κανονοβολισμὸν τῶν νοτιαίων ἐξωτερικῶν φρουρίων ἐγένετο ἐπιχειρήσεις ἐξόδου πρὸς Choisy-le-Roi καὶ πρὸς τὸ Hay, κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ θου πρωσικοῦ σώματος (Σιλεσιανοί). Ἡ προσβολὴ ἐξετελέσθη μετ' ἀσυνήθους τόλμης καὶ ὀρμῆς, καὶ οἱ Γάλλοι ἐνίκων εἰς Hay, ἂν μὴ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ σώματος στρατηγὸς Τυμπλίγχ ἀντέταττε σπουδαίαν ἀντίστασιν, ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ ἀπαρνηθῶσι τὸν σκοπόν των, ὑποχωροῦντες ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν φρουρίων.

Ἄφ' ἑτέρου ὁμοῦς ἡ ὑπὸ τοῦ Vinoy πρὸς Choisy-le-Boi ἐξόδος ἐπέτυχεν, ὡς καὶ ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν πρὸς βορρᾶν τελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Λορονσιὲ λὰ νουρί, ὅστις ἐκυρίευσεν τὸ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ S' Denis χωρίον Epinal ἐξ ἐφόδου.

Αἱ ἐξοδοὶ αὗται, τείνουσαι νὰ ἀπασχολήσωσι τὸν ἐχθρόν, ἦσαν τὰ προεόρτια τῆς ἐξόδου Ducrot.

Τῶ ὄντι τὴν νύκτα τῆς 29 πρὸς τὴν 30 Νοεμβρίου ὁ στρατηγὸς Ducrot, ἐπὶ κεφαλῆς 75,000 ἐξορμήσας ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν φρουρίων, διήλθε τὸν Marne, καὶ τὴν 30 Νοεμβρίου ἐκυρίευσεν τὰ χωρία Champigny, καὶ Briè, καὶ Villiers, ἅτινα ἐφύλαττον οἱ Σάξωνες καὶ Βυρτεμβέργοι, ἀλλ' ἐστερήθη τοῦ Villiers τὴν αὐτὴν ἐσπέραν. Τὴν ἐπαύριον, 1 Δεκεμβρίου, οὐδὲν ἔλαβε χώραν ἢ κινήσεις στρατευμάτων, καὶ κατόπιν ἀναχωρῆ πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν καὶ περιθαλψίν τῶν τραυματιῶν. Τὴν 2 ὁμοῦς Δεκεμβρίου οἱ Γερμανοὶ ἐπετέθησαν ἐκ νέου πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Briè καὶ Champigny, ἀλλ' εἰς μάτην. Τὴν 3 Δεκεμβρίου μεθ' ὀλοήμερον ἀνάπαυλαν οἱ Γάλλοι οἰκιοθελῶς καὶ ἀνενόχλητοι ἀπεσύρθησαν τὸ ἐσπέρας ἐπὶ τὰ ὀπίσω, διελθόντες τὸν Marne, τὴν δὲ 4 Δεκεμβρίου τὰ πράγματα ἐπανῆλθον εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν, παραιτηθέντων τῶν Γάλλων οὕτω τῆς ὠφελείας τῆς ἐπιχειρήσεώς των καὶ κρατησάντων μόνον τὸ ὄροπέδιον Avron, ὅπερ ἐξώπλισαν μὲ πυροβόλα μεγίστης δλκῆς.

Ἡ παλινδρομία τοῦ Ducrot, μὴ ἠττηθέντος, ἐξηγεῖται ἀλλοίως διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἐξῶθι τῶν Παρισίων πρὸς τὰ κατὰ τὸν Λείγηρα· φαίνεται δὲ ὅτι ἠναγκάσθη νὰ πράξῃ τοῦτο, καίπερ ἀδίκως ὀρκισθεὶς ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψει εἰς Παρισίους ἢ νικητὴς ἢ φονευμένος, ἐκ τῆς κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐλλείψεως εἰδήσεων ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ τοῦ Λείγηρος, ὅστις, ἂν ἐνίκα καὶ προῦχώρει, ἤθελε διαταράξει τοὺς κατὰ τοῦ Ducrot μαχομένους διὰ τῶν πυροβόλων αὐτοῦ. Τῶντι παραδεκτικῆς γενομένης τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὅτι ὁ Ducrot ἔκρινεν ἠττηθέντα τὸν d' Aureilles (ὅπερ καὶ πράγματι οὕτως ἐγένετο), πᾶσα περαιτέρω προσπάθεια αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἕτερον ἤθελεν ἀπολήξει, ἢ εἰς πλείονα ἀνωρελῆ σφαγὴν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ὡς ἄριστα τῶ εἶπεν ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν διακηρῆσει τοῦ.

Ἰδοὺ λεπτομέρειαι τινες τῆς σπουδαίας, ἀλλ' ἀκάρπου ἐξόδου τῆς 30 Νοεμβρίου.

Ἐκ τοῦ ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ Marne κατὰ τὰ ΝΑ τῶν Παρισίων ὑπάρχουσιν αἱ κῶμαι Noisy, Brie, Villiers καὶ Ghampigny. Ἡ τῶν κωμῶν τούτων κυρίευσις ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων στρατηγῶν τῆς Παρισιανῆς φρουρᾶς ἀναγκαία, καθόσον ὁ κατέχων αὐτὰς δύναται νὰ παραβιάσῃ τὴν δεξιὰν τῆς πολιορκητικῆς γραμμῆς τῶν νοτιαίων τῆς πόλεως, καὶ νὰ συνδεθῇ ἀόκνως μετὰ στρατοῦ ἐπιβοθητικοῦ, ἐξ Αὐρηλίας ἐρχομένου. Προετοιμασθείσης τῆς ἐξόδου διὰ τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τε νότον καὶ βορρᾶν ἀπὸ τῆς νυκτός τῆς 28 καὶ ἐφ' ὄλην τὴν ἡμέραν τῆς 29 Νοεμβρίου, ὁ στρατηγὸς Ducrot, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατιάς, ἐπιβοηθούμενος καὶ ὑπὸ μέρους ἐθνοφυλακῆς, ἤρξατο τὴν νύκτα τῆς 29 πρὸς τὴν 30 Νοεμβρίου τὴν διάβασιν τοῦ Marne ἐπὶ γεφυρῶν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατασκευασθεισῶν, ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ ὅτι τὸ μέρος τοῦτο εὐκόλως ἠδύνατο νὰ τὸ καταλάβῃ, καθόσον οἱ ἐκεῖσε φύλακες Σάξωνες καὶ Βυρτεμβέργοι δὲν ἠρίθμουν ἐν τακτικῇ φρουρᾷ πλέον τῶν 18,000, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ 17η πρωσσικὴ μεραρχία, ἣτις ἐχρησίμευεν ὡς ἐπιφυλακὴ τῶν Βυρτεμβέργων, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ μεγάλου δυνάμει τοῦ Μεκλεμβούργου εἰς τὰ παρὰ τὸν Λείγηνρα κατόπιν τῆς ἡττης τοῦ Von-der-Tan, ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς 22ας τὰς ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦτον ἐκεῖ ἐνεργούσας δυνάμεις.

Τὴν 6ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 30 Νοεμβρίου γαλλικὸν πεζικόν, ἵππικόν καὶ πυροβολικόν ἤρξαντο κατερχόμενοι ἀπὸ τοῦ φρουρίου Nogent, ἕτεροι δὲ προήλασαν πρὸς Champigny ἐκ τοῦ μέρους Chonnevières, ἔγθα διήλθον τὸν Marne ἐπὶ τῶν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀπὸ τῆς προτεραίας στηθεισῶν γεφυρῶν. Οἱ οὕτως ἐξεληθόντες κατὰ τῶν εἰρημένων θέσεων Γάλλοι συνα-

ποσοῦντο εἰς 60 χιλιάδας εἰς τρία σώματα ὑπὸ τὸν Vinoy, Renault καὶ Exéa. Ὁ πρίγκιψ τῆς Σαξωνίας, εὐρισκόμενος εἰς Chelles, κώμην ΒΑ τῶν προμνησθεισῶν, παρέταξεν εἰς μάχην τοὺς ἐκεῖσε παραμένοντας Σάξωνας, ἅμα ὑπόπτεισε τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῶν πυρῶν τῶν ἀπέναντι ἐξωτερικῶν φρουρίων καὶ τοῦ παρὰ τὸ δάσος τοῦ Bondy συναθροισμένου γαλλικοῦ στρατοῦ. Ἐνῶ δὲ τὰ γαλλικὰ στρατεύματα προῦχώρουν εἰς τὸ πεδῖον, τὰ φρούρια Charenton, Nogent ἔ Rosny, καὶ τὸ ἀρτίως διὰ πυροβόλωνμεγάλης ὀγκῆς ὀπισθεν ὀροπέδιον Avron ἐκεραυνοβόλου μακρόθεν τὰς τῶν Σάξωνων ἔ Βυρτεμβέργων προφυλακὰς. Ἡ μάχη προῦχῶρει, μόλις δὲ ὀλίγον πρὸ τῆς μεσημβρίας κατέφθασαν πρὸς συνδρομὴν τῶν πολιορκητῶν 3 συντάγματα Σάξωνων καὶ ἵππικόν τῶν Βυρτεμβέργων, καθ' ἣν στιγμὴν οἱ Γάλλοι ἠτοιμάζοντο προβαίοντες εἰς τὴν κατάληψιν τῶν περὶ ὧν εἴρηται κωμῶν. Τὸ ἀπὸ τοῦ Nogent καὶ Mont-Avron πῦρ ὧς καὶ τὸ τῶν μαχομένων Γάλλων ἠνάγκασε τοὺς Σάξωνας καὶ Βυρτεμβέργους εἰς ὑποχώρησιν. Οὕτως οἱ Γάλλοι ἐκυρίευσαν καὶ κατέλαβον τὴν Champigny, Brie καὶ Villiers μεθ' ὄλην δὲ τῆς Noisy τὴν ἀντίστασιν τὰ τῶν Γερμανῶν δὲν εἶχον καλῶς. Ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐπελθὼν ὁ ὑποστράτηγος Ἀβενδρῶθ καὶ παρὰσῦρας τοὺς Σάξωνας ἐπέπεσε μανιωδῶς κατὰ τῶν εἰς Villiers Γάλλων, μετὰ δὲ ἀγῶνα αἱματηρὸν ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς ὑποχώρησιν, καὶ οὕτως ἐγένετο κύριος τῆς κώμης ταύτης, ἐνῶ ἡ Campigny καὶ ἡ Brie ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Γάλλων, οἵτινες, ἀφήσαντες φρουρὰς εἰς τὰς κώμας ταύτας, ἀπεσύρθησαν ὀπισθεν τοῦ Marne. Οὕτως ἔληξεν ἡ ἡμέρα τῆς 30 Νοεμβρίου.

Ἐνῶ δὲ οἱ Γάλλοι ἡτύχαζον, οἱ Γερμανοὶ ἀπέστειλαν παντάχῃθεν συνδρομὰς πρὸς τε τὴν Villiers καὶ τὴν Noisy ἀλλὰ

ἡ ἡμέρα τῆς 1ης Δεκεμβρίου παρήλθεν ἡσυχός, ἐγρησίμειυσε δὲ εἰς ταφὴν τῶν νεκρῶν καὶ περιποίησιν τῶν τραυματιῶν, ἐφ' ᾧ καὶ συνωμολογήθη ὀλιγόωρος τις ἀναχωγή.

Ἄλλ' ἡ σύγκρουσις ἐπανελήθη τὴν 2 Δεκεμβρίου ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν, τῶν μὲν Βυρτεμβέργων ἐπιφορτισθέντων τὴν ἀνάκτησιν τῆς *Champigny*, τῶν δὲ *Σαξῶνων* τῆς *Brie*· ἀλλ' ἐνῶ οὗτοι ἐχώρουν κατὰ τῶν δύο τούτων κωμῶν, οἱ μέλλοντες νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν εἰς αὐτάς φρουρούμενων Γάλλων, τὸ πολὺ τούτων διαβάν ἐκ νέου τὸν *Marne* ἀπὸ πρώτας ἔθανον ἀθρόοι ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ καταλαβεῖν καὶ τὰς κώμας *Villiers* (ἦν κυριεύσαντες τὴν 30 Νοεμβρίου ἀπώλεσαν τότε αὐθημερόν) καὶ *Noisy*.

Ἐκ *Villiers* εἶχον συγκεντρωθῆ διὰ νυκτός, τὴν 1—2 Δεκεμβρίου, περὶ τὰς 25 χιλιάδας Γερμανῶν. Τὴν δὲ 7ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 2 Δεκεμβρίου ἐξώρμησαν ἐκείθεν συντάγματα τινὰ *Σαξῶνων* ἐπὶ τῆς *Brie* ὡς καὶ ἐκ τῆς *Noisy*. Οἱ Γάλλοι φρουροὶ ἔμενον ἐν ταῖς οἰκίαις καλῶς ὠχυρωμένοι, ἐπανελθόντων δὲ τῶν *Σαξῶνων*, ἤρξατο ἡ μάχη ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς κώμης ταύτης.

Μεταξὺ *Villiers* καὶ *Brie* πρὸς τοὺς *Παρισίους* κεῖται ἡ θέσις *Joinville*, ὅπου οἱ Γάλλοι εἶχον ζεύξει τὸν ποταμὸν *Marne*, ὡς καὶ μεταξὺ *Joinville* καὶ *Nogent*, ὅπου φρουρίον συνεδέετο ἤδη μετὰ τῆς πόλεως διὰ σιδηροδρόμου νεωστί κατασκευασθέντος. Εἶχον λοιπὸν οἱ Γάλλοι πολλὰ πλεονεκτήματα ἀντιτασσόμενοι εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς *Brie*· ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐφοδὸς τῶν Γερμανῶν ἦτο ὀρμητικωτάτη, τὸ δὲ πυροβολικὸν τῶν ἐξωτερικῶν φρουριῶν ἠναγκάζετο διὰ τῆς προχωρήσεως τῶν Γάλλων εἰς σιωπὴν, ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ἐνοχλήσῃ τοὺς Γερμανοὺς, χωρὶς νὰ κτυπήσῃ καὶ τοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ Γάλλους, οἱ *Σάξωνες* προχωροῦντες ἐκυριεύσαν τὴν

Brie, συλλαβόντες ἀρκετοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῆς φρουρᾶς.

Ταυτοχρόνως τὴν 8ην πρωϊνὴν ὥραν οἱ Βυρτεμβέργοι εἰχον ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν εἰς *Champigny* Γάλλων τουφεκίζοντες, μετὰ δὲ πολὺωρον ἰσοπαλῆ ἀγῶνα, ὑποχωρησάσης τῆς ἐκεῖσε γαλλικῆς φρουρᾶς, ἡ κώμη αὕτη, ἦν οἱ Βυρτεμβέργοι ἀπώλεσαν τὴν 30 Νοεμβρίου, ἔμεινεν εἰς χεῖρας αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν *Σαξῶνων* ἄλωσιν τῆς *Brie* ἐπὶ ὥραν ἐπαύσατο ἡ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα μάχη μεθ' ὅλον τὸ κατὰ τῆς *Noisy* πῦρ τῶν γαλλικῶν προκεχωρημένων ὀχυρωμάτων, ὅπερ ἔπιπτε κατ' εὐθείαν καὶ καθέτως, ἀπὸ δὲ τῆς κώμης *Noisy* ἄχρι τῆς *Champigny* ἐφαίνετο θάλασσα φλογῶν, διότι ἐκπυρσοκροτοῦντα τὰ ὀβούζια κατέκαιον οἰκίας, καλύβας, σκηνάς, δένδρα κ.τ.λ. Ἐν τοιαύτῃ σφαιρῶν χαλάζῃ συντάγματά τινὰ *Σαξῶνων* προτεπάθησαν νὰ κόψωσι τὴν τοῦ *Marne* διάβασιν τῶν Γάλλων, ἐρχομένων πρὸς τὰς γεφύρας, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου χιλιάδες τούτων περὶ τὰς 20 προσεξήρχοντο ὑποκάτωθεν τοῦ *Rosny* καὶ *Nogent*, ἀλλὰ τὸ πῦρ τῶν ὀχυρωμάτων ἠνάγκασε τοὺς *Σάξωνας* περὶ τὴν 10ην ὥραν εἰς ὀπισθοχώρησιν κατόπιν πολλῶν ἀπωλειῶν. Οὕτως οἱ Γάλλοι ἔμειναν κύριοι τῶν γεφυρῶν καὶ τῶν κινήσεων αὐτῶν.

Ἐν ταῖς συγκρούσεσι τῆς 2 Δεκεμβρίου τὸ ἵππικὸν ἐκατέρωθεν ἔμεινεν ἀργὸν διὰ τὸ ἀκατάλληλον τοῦ ἐδάφους, τῶν δὲ Γερμανῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον τὸ πεζικὸν εἰργάσθη, τοῦ πυροβολικοῦ μάλιστα δυναμένου νὰ στηθῆ ἀπέναντι τοῦ πλεονάζοντος πυροβολικοῦ τῶν γαλλικῶν ὀχυρωμάτων. Οὕτως οἱ Γερμανοὶ, καὶ περὶ μέχρι τῆς 3ης μ. μ. ἀγωνιζόμενοι, οὐδὲν κατώρθωσαν περὶ τὰς γεφύρας.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀλληλοσφαγίας τῆς 2 Δεκεμβρ. ὑπῆρξεν ὅτι οἱ Γάλλοι ἀπώλεσαν τὰς κώμας, ἃς εἶχον ἀνακτήσει διὰ τῆς μάχης τῆς 30 Νοεμβρίου, διετήρησαν ὅμως πέραν τοῦ *Marne*

πλείστας άλλας θέσεις, κατεχομένης πρὶν ὑπὸ τῶν προφυλακῶν τῶν Βυρτεμβέργων.

Τὴν 3ην Δεκεμβρίου οὐδὲν ἐγένετο, τὴν δὲ νύκτα τῆς 3—4 Δεκεμβρίου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, δλόκληρος δ' ὑπὸ τὸν Ducrot γαλλικὸς στρατὸς ἐπανῆλθεν ἀνενόχλητος ὀπισθεν τοῦ Marne, ματαιωθείσης οὕτω τῆς ἀποπείρας πρὸς διάρρηξιν τῆς πολιορκίας καὶ συγκοινωνίας μετὰ τοῦ ἀναμενομένου στρατοῦ τοῦ Λείγρος, ὅστις κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἤτατο καὶ ἐκένου τὴν Αὐρηλίαν (1).

Τῆ ἐπαύριον, ἤτοι τὴν 5 Δεκεμβρίου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γερμανικοῦ ἐπιτελείου στρατηγὸς Moltke πραγματικῶς ἐκοινοποίησε τῷ Trochy τὴν περὶ τὸν Λείγρον ἤτταν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ἐλπίσας, ἀλλ' εἰς μάτην, ὅτι ἡ γνώσις τοῦ δυστυχήματος τούτου ἐμέλλε νὰ ἐπηρέασῃ τοὺς ἐν Παρισίοις.

Ἰδοὺ αἱ ἀνταλλαγεῖσαι ἐπιστολαὶ περὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου.

« Ἐν Βερσαλλίαις, τῆ 5 Δεκεμβρίου.

« Κρίνω λυσιτελεῖς νὰ δηλοποιήσω τῇ Υ. Ε. ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Λείγρος ἐνίκηθη χθὲς ἐγγὺς τῆς πόλεως Αὐρηλίας, ἣν κατέλαβον πάλιν τὰ γερμανικὰ στρατεύματα. Ἐὰν ὅμως ἡ Υ. Ε. νομίση κατάλληλον νὰ ἐξετάσῃ τὰ γενόμενα δι' ἐνὸς τῶν ἰδίων αξιωματικῶν, θὰ χορηγήσω αὐτῷ προπεμπτήριον ἀπελεύσεως καὶ ἐπιστροφῆς.

« Δέξασθε, στρατηγέ, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψηλῆς ὑπολήψεως, μεθ' ἧς ὑποσημεῖομαι ταπεινότητος καὶ εὐπειθῆς οἰκείτης

Κόμητος Μόλτκε,
ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου.»

Ἄλλο Trochy ἀπήντησε τὴν ἐπαύριον ὡς ἐξῆς:

(1) Κατὰ τὴν ἐξοδὸν ταύτην ἐπληρώθησαν οἱ στρατηγοὶ Blanchart καὶ Renault, ἐξ ὧν τὴν ἐπομένην ἀπεβίωσεν ὁ δευτέρος. Ἐπιτραπήτω δ' ἡμῖν νὰ χύσωμεν δάκρυ διὰ τὸν στρατηγὸν τοῦτον, χρηματίσαντα ἀρχηγόν μας κατὰ τὸ 1853 εἰς τὸ παρὰ τὰς Βερσαλλίας ἐν Satory στρατόπεδον ἀσκήσεως.

« Ἐν Παρισίοις, τῆ 6 Δεκεμβρίου.

« Ἡ Υ. Ε. ἐνόμισεν ὅτι ἤτο λυσιτελεῖς νὰ μοι δηλώσῃ, ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Λείγρος ἐνίκηθη ἐγγὺς τῆς Αὐρηλίας, καὶ ὅτι τὴν πόλιν ταύτην κατέλαβον τὰ γερμανικὰ στρατεύματα. Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀπαντήσω ὅτι ἔλαβον τὴν διακοίνωσιν ταύτην, ἣν ὅμως δὲν κρίνω ἀναγκαῖον νὰ ἐξετάσω διὰ τῶν μέσων, ἅτινα ὑπαγορεύει μοι ἡ Υ. Ε.

« Δέξασθε κ.τ.λ.

« Ὁ φρούραρχος τῶν Παρισίων

στρατηγὸς

Trochy.»

Ἡ δὲ ἐν Παρισίοις κυβέρνησις, δημοσιεύσασα ἐν τῇ πόλει τὰς διαμειφθείσας ἐπιστολάς ταύτας, προσέθηκε τὰ ἐξῆς, ἀποδεικνύοντα τὸ μὲν τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἀντιστάσεως τῶν πολιορκουμένων, τὸ δὲ τὰς προσδοκίας αὐτῶν.

« Ἡ εἶδησις αὕτη, ἣν μανθάνομεν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶναι ἀληθῆς, οὐδαμῶς ἀφαιρεῖ ἀφ' ἡμῶν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ τὸ μέγα τῆς Γαλλίας κίνημα, ἧτις σπεύδει εἰς βοήθειαν ἡμῶν, οὐδὲ μεταβάλλει κατ' οὐδὲν τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ καθήκοντα ἡμῶν, συγκεφαλαιούμενα ἐν τῇ μόνῃ ταύτῃ λέξει μάχῃσθαι.»

Τὴν αὐτὴν ὅμως ἡμέραν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Moltke ἀπεστάλη πρὸς τὰ ἐξω δι' ἀεροδρόμονος ὑπασπιστῆς τις τοῦ Trochy, ὅστις ἀεροπορῶν κατέβη εἰς τὰ βόρεια μέρη, εἰσῆλθε δὲ τὴν 9 Δεκεμβρίου εἰς Lille. Οὗτος, ἐνώπιον τῶν ἐκεῖ ἀρχῶν καταδείξας τὸ κατεπεῖγον προσπαθειῶν πρὸς ἄρσιν τῆς πολιορκίας, ἐδωκεν ὠθησιν νέων ἐκ βορρᾶ ἐπιχειρήσεων, ὧν αὐθημερὸν ἤρξατο ὁ ὑπὸ τὸν Faidherbe γαλλικὸς στρατὸς.

Τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων ἀπὸ τῆς ἐξόδου τῆς 30 Νοεμβρίου μέχρι τῆς 21 Δεκεμβρίου μένουσι στάσιμα, καὶ οὐδὲν ἄξιον λόγου διεπράχθη ἢ ὅτι ὁ γερμανικὸς στρατὸς, πιεζόμενος ἀπὸ τῆς ἐν Γερμανίᾳ κοινῆς γνώμης περὶ βομβαρδισμού, προετοιμάζει καὶ ἐξοπλίζει τὰς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐγειρομένας κανονοστοιχίας αὐτοῦ. Τοῦτο ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἐλπίς, ἣν οἱ Παρισιανοὶ εἶχον ἐπὶ ταῖς πράξεις τοῦ

βορείου γαλλικοῦ στρατοῦ, ὑπῆρξεν, ὡς φαίνεται, νέα ἀφορμὴ ἐξόδου κατὰ τὴν 21 Δεκεμβρίου οὐχὶ μὲν μετὰ δυνάμεων τόσον μεγάλων, ὡς αἱ κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου, οὐχ ἤττον ὁμως ἀρκουσῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ αὐτῶν.

Ἡ ἐξοδος αὕτη ἔλαβε χώραν ἐπὶ τεσσάρων πρὸς τὸ ΒΑ διακεκριμένων μερῶν, ἦτοι πρὸς Stains, Bourget, Seyram καὶ Chelles (1)· καὶ τὰς μὲν πρὸς τὰ δύο τελευταῖα προέστατο ὁ Vinoy, τῆς δ' ἐτέρας ὁ Ducrot. Ἴδου περιληπτικῶς τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Ἐξοδος τῆς 21. Δεκεμβρίου.

Ἀπὸ τῆς 20ης Δεκεμβρίου τὸ στραταρχεῖον τῶν Γερμανῶν ἔλασεν ἐκ διαφόρων σκοπιῶν τὴν ἀγγελίαν, ὅτι οἱ σιδηρόδρομοι τῶν Παρισίων ἦσαν εἰς ἔκτακτον κίνησιν, καὶ ὅτι οἱ Γάλλοι ἔστησαν σκοπιάς ὑπὸ τὸ φρούριον Rosny. Ὑποπτευόμενοι ἐντεῦθεν οἱ Γερμανοὶ κίνημα τῶν Παρισιανῶν πρὸς τὸ ΒΑ τῆς πολιορκίας, παρήγγειλαν τὰ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα ἀπωτέως εὐρισκόμενα στρατεύματα νὰ πλησιάσωσι τὰς προφυλακὰς τῶν· πραγματικῶς δὲ τὴν 9ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 21ης ἦσαν ἤδη ἔτοιμα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν Γάλλων.

Ἀφ' ἐτέρου τὴν 7ην τῆς πρωίας τὰ ἐξωτερικὰ φρούρια Nogent, Rosny, Noissy, Aubervilliers καὶ St Denis ἤρξαντο σφοδροῦ κανονοβολισμοῦ, ὃν τινα ὑπερηύξησαν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Mont Avron (2) 24 μεγάλης ὀκτῆς πυροβόλα, ὡς καὶ πολλαὶ κανονοστοιχίαι. Ταυτοχρόνως δὲ ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Bondy καὶ Drancy τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς Soissons διηγεκῶς παλινδρομοῦσαι δύο θωρηκταὶ σιδηροδρομικαὶ κανο-

(1) Stains ΒΑ τοῦ St Denis.

Bourget ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Flandre.

Sayram Ἀν. τῆς Bourget, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους du Bondy.

Chelles ἐπὶ τοῦ Ἀνατολικῷ σιδηροδρόμου, 10 χιλιόμε. ἀπὸ Logny, εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν συγκοινωνιῶν τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων μετὰ τὴν Ἀωβραίνην καὶ τὰς ἀποθήκας τῶν πολυμεφοδίων αὐτῶν.

(2) Ὁροπέδιον ἀμέσως ΒΑ τοῦ Rosny, θέσις λίαν ἐπιεικής.

νοστοιχίαι ἐξερεύγοντο πῦρ καὶ θάνατον κατὰ τῶν ἀπέναντι γερμανικῶν προφυλακῶν. Μετὰ τὴν προπαρασκευὴν ταύτην γαλλικὸν πεζικὸν ὀρμώμενον ἐκ τῆς Courgneuve, Drancy, Grosley, κατηρθύνθησαν κατὰ τοῦ Bourget καὶ Stains, ἅτινα μεθ' ὅλην τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἀντίστασιν τὰ ἐκυρίευσαν, δὲν ἠδυνήθησαν ὁμως νὰ τὰ διατηρήσωσι, διότι πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐπιτεθέντες ἐκ τῆς τὰ μέρη ταῦτα κατεχούσης Βασιλικῆς φρουρᾶς, τὰ κατέλαθον οἱ Γερμανοὶ ἐκ νέου.

Ἐνῶ δὲ ὁ πρὸς τὸ βόρειον τοῦτο μέρος ἀγὼν ὑφίστατο, οἱ Γάλλοι ἐξώρμησαν καὶ κατὰ τῶν φρουρούτων πρὸς τὴν Blanc Menil, Aulnay καὶ Sevran Πρώσων, ὡς καὶ κατὰ τῶν Σαζώνων, τῶν ἐν Livry, Raincy καὶ Gagny· ἀλλὰ περὶ τὴν 3ην μ. μ. οἱ Γάλλοι, σπουδαίως στηριζόμενοι ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ Mont Avron, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Σαζώνων τῶν εἰς τὸ Maison Blanche καὶ Ville-Evrant (κείμενα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Marne), ἅτινα καὶ ἐκυρίευσαν, τὰ ἀπώλεσαν ὁμως ἐν μέσῃ νυκτὶ ἐπιτεθέντων κατ' αὐτῶν ἐξαπίνης τῶν Σαζώνων.

Ἡ πρὸς Chelly καὶ Neilly ἐξοδος ἀπέτυχεν ὀλοσχερῶς. Ἐπίσης τὴν ἐπαύριον, 22 Δεκεμβρίου, ταξιαρχία γαλλικὴ μετὰ δύο κανονοστοιχίας ἀπεπειράθη νὰ προσβάλλῃ ἐκ νέου τὰς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Marne γερμανικὰς θέσεις, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν.

Οἱ Γάλλοι καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς 21 Δεκεμβρίου οὐδὲν θετικὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἀποτέλεσμα ἔσχον, ἀποκρουσθέντες δὲ, ἐκράτησαν θέσεις τινὰς, ἄς πρὶν ἐπάτουν αἱ ἐχθρικαὶ προφυλακαὶ, καὶ παρέμειναν ἐστρατοπεδευμένοι ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν ἀνατολικῶν ἐξωτερικῶν φρουρίων, ὑποδεικνυομένου οὕτω, ὅτι δὲν παρητήθησαν τῶν κατὰ τὰ μέρη ταῦτα ἐπιθετικῶν αὐτῶν σκοπιῶν, ἐνισχυομένης τῆς ἰδέας ταύτης καὶ ὑπὸ τοῦ ζωηροῦ πυροβολισμοῦ, ὃν τὰ βορειανατολικά φρούρια ἐξετέλεσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Bourget· ἀλλ' ὁμως οὐδὲν ἐγένετο, ἀποσυρθέντων τῶν Γάλλων ἐντελῶς.

Ὁ βομβαρδισμὸς τῶν Παρισίων.

Ἡ μεγάλη ἐπιμονὴ τῶν Παρισιανῶν πρὸς ἀντίστασιν, καὶ περ τῶν εἰς τὰ διάφορα τῆς Γαλλίας σημεῖα ἐθνικῶν στρατιῶν ἠττημένων, πρὸς δὲ ἡ πίεσις, ἣν ἡ ἐν Γερμανίᾳ κοινή γνώμη ἐπενήργει ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ στραταρχεῖος, ἐξεβία-

σαν, ὡς εἶπεῖν, τὴν περὶ βομβαρδισμοῦ τῶν Παρισίων ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐπιστεύθη, ὅτι, ἂν διήρκει ἡ πολιορκία τῶν Παρισίων, τοῦτο ἦτο ἡ φυσικὴ συνέπεια τῶν φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γερμανικῶν στρατῶν ἐθεωρήθη δὲ βέβαιον, ὅτι, ἀρχομένου τοῦ βομβαρδισμοῦ, ὁ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Γαλλίας ὄχλος, ἕξαλλος γενόμενος ἀπὸ τῶν παθημάτων ἕκ τε τῶν φόνων καὶ τῶν πυρκαϊῶν, ἔμελλε νὰ ἐξαναστῇ κατὰ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης καὶ ἐκβιάσῃ τὴν παράδοσιν, συνέπεια φυσικὴ τοῦ βομβαρδισμοῦ, ἐπηρεάζοντος τὴν φαντασίαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ πράγματα ὅμως ἀπέδειξαν ὅ,τι ἀλλαχοῦ εἶπομεν. Ὁ βομβαρδισμὸς, καθὸ μερικὸς, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκφοβίσῃ τὸ πλῆθος· ἂν δὲ ἐπῆλθον φόνοι καὶ τραύματα ὀλιγάριθμα, ταῦτα ἦσαν μᾶλλον συνέπεια τῆς ἀμεριμνοσύνης καὶ ἀδιαφορίας τοῦ πλήθους, καὶ περ πλείστων σφαιρῶν χαιρετισασῶν πάμπολλα τῆς πόλεως σημεῖα.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, οἱ πολιορκηταὶ τῶν Παρισίων ἀπὸ καιροῦ διηνεκῶς ἠτοιμάζοντο διὰ τὸν ἐνδεχόμενον βομβαρδισμὸν, καὶ συνεσώρευον πυροβόλα καὶ ὄλμους διαφόρων ὀγκῶν, δι' ὧν ἐξώπλιζον τὰ πολιορκητικὰ αὐτῶν κανονοστάσια, ἅτινα ἀνήγειρον ἐπὶ διαφόρων σημείων, κυρίως ὅμως ἀπέναντι τῶν ἀνατολικῶν καὶ νοτιῶν ἐξωτερικῶν φρουριῶν τῶν Παρισίων, ἀφ' ὧν καὶ ταῦτα ἠδύναντο νὰ βομβολήσωσι καὶ εἰς τὴν πόλιν νὰ ρίψωσι τὰ βλήματα αὐτῶν. Λέγεται δὲ, ὅτι τὰ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ συλλεχθέντα πυροβόλα ἀριθμοῦνται περὶ τὰ 1500 ὀγκῆς τῶν 46, 35, 24 καὶ 12 λιτρῶν, καὶ ὄλμοι γιγάντιοι, δι' ὧν ἔμελλον νὰ ἐκσπενδονίζωνται βλήματα ἢ βόμβαι ἐπιμήκεις, ὧν ἡ μὲν περιφέρεια ἐμετρήθη εἰς 22 ἐκ., τὸ μήκος 65 ἐκ., τὸ δὲ βῆρος 80 χιλιόγραμμα. Τὰ πυρο-

βόλα ταῦτα ἔμελλον νὰ ὑπηρετῶνται ὑπὸ 25,000 πυροβολιστῶν, εἰς 750,000 δὲ ἀριθμοῦνται τὰ ἐτοιμασθέντα βλήματα διὰ βομβαρδισμὸν ἐπὶ 18 ἡμέρας.

Ἡ ἐναρξὶς τοῦ βομβαρδισμοῦ ἐγένετο τὴν 27 Δεκεμβρίου, ἀρχομένου τοῦ πυρὸς κατὰ τοῦ ὄροπέδιου Mont Avron καὶ τῶν ἀνατολικῶν φρουριῶν Rosny, Nogent, Noisy, ἐκ πολιορκητικῶν κανονοστασιῶν, ἐτοιμασθέντων εἰς Naincy, Gagny, Noisy-le-grand καὶ Gournay.

Τὸ γερμανικὸν πῦρ ὑπῆρξε τόσον σφοδρὸν καὶ ἀκριβὲς κατὰ τοῦ Mont Avron, ὥστε τὰ ἐπ' αὐτοῦ 24 μεγάλης ὀγκῆς πυροβόλα, ἅτινα οἱ Γάλλοι ἐζησαν, καταλαβόντες τὸ ὄροπέδιον τοῦτο μετὰ τὴν ἐξοδὸν τῆς 30 Νοεμβρίου, κατεσιγάσθησαν, σιωπήσαντα ὀλοσχερῶς ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς 28 Δεκεμβρίου, τὴν δὲ νύκτα ταύτης πρὸς τὴν 29 τὸ ὄροπέδιον τοῦτο ἐκενώθη ὑπὸ τῶν Γαλλῶν, μετὰ μεγάλης δυσκολίας δυνηθέντων ν' ἀποσύρωσι τὰ πυροβόλα των. Οὕτω τὴν πρωίαν τῆς 29 Δεκεμβρίου εἷς λόχος Σαξῶνων κατέλαβε τὸ Mont Avron, εὐρῶν τὰ ὀχυρώματα κατερειπωμένα, τὸ δ' ὄροπέδιον πλήρες τεθραυσμένων κιλλιβάντων, ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων. Οἱ Σάξωνες ἅμα ἐγένοντο κύριοι τοῦ μέρους τούτου, ἐξώπλισαν αὐτό.

Ἐπίσης σπουδαίως ἐνήργησε τὸ πῦρ καὶ κατὰ τῶν φρουριῶν Rosny, Nogent, Noisy, ἅτινα ἐπὶ διημερίαν ἐσίγησαν, μόλις δὲ, καὶ περ ἀσθενῶς, τὸ Nogent ἤρξατο ν' ἀποκρίνηται εἰς τὸ ἐχθρικὸν πῦρ τὴν 1 Ἰανουαρίου.

Ὑπελογίσθη, ὅτι κατὰ τὸν βομβαρδισμὸν τῆς 30 Δεκεμβρίου εἰς διάστημα πέντε ὥρῶν ἔπεσαν 155 βόμβαι καὶ δοῦζια ἐπὶ τοῦ στρατώνος τοῦ φρουρίου Rosny, διατρυπήσαντα καὶ αὐτὰ τὰ ὑπόγεια, ἄσυλον τῆς φρουρᾶς, νομιζόμενα ὡς ἀδιάτρητα· ἀπὸ δὲ τῆς 8ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς 6ης μ. μ.

έμετρήθησαν, διὰ ναυτῶν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὀρισθέντων, 2,000 σφαίραι πεσοῦσαι ἐντὸς τοῦ φρουρίου, εἰς ἕκαστον λεπτόν τῆς ὥρας ἐκφενδονιζομένων ἀκριβῶς 2 σφαιρῶν.

Τὴν νύκτα τῆς 29 Δεκεμβρίου ἔπесαν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῶν Παρισίων τὰ πρῶτα βλήματα κατὰ τὰς ἀνατολικὰς συνοικίας, ἀνάψαντα εἰς τινὰ μέρη πυρκαϊᾶς, ἀμέσως κατασβεσθείσας (1).

Τὴν 5ην Ἰανουαρίου ἤρξατο καὶ ὁ κατὰ τῶν νοτιῶν φρουρίων βομβαρδισμὸς, ἤτοι κατὰ τοῦ Issy, Vauves, Montrouge, Bicêtre, Ivry καὶ Charenton· οὐχ ἤτιον δὲ ἐνηργεῖτο οὗτος καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν λοιπῶν θέσεων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, ἅμα ἠγείροντο νέα πολιορκητικὰ κανονοστάσια. Οὕτω τὴν 5ην Ἰανουαρίου ἡ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἔκρινε καλὸν νὰ προσκαλέσῃ ἐντὸς τῶν Παρισίων τοὺς κατοίκους τοῦ Rueil καὶ Nanterre, πολλὰ πάσχοντας ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ οἱ Παρισιανοὶ δὲν ὑπνώττουσι, ἀλλὰ τοῦναντίον διενεργοῦσι μικρὰς ἐξόδους κατὰ διάφορα σημεῖα, προοιωνιζούσας ἐτέραν σημαντικὴν καὶ ἀποφασιστικὴν. Οὕτω τὴν νύκτα τῆς 10—11 Ἰανουαρίου ἐγένετο ἐπιδρομὴ κατὰ τῶν προσυλακῶν τῶν εἰς τὰ περίξ τοῦ σιδηροδρόμου Στρασβούργου, καθ' ἣν οἱ Γάλλοι, καίπερ κατατουφεκιζόμενοι, ὀρμήσαντες διὰ τῆς λόγχης ἐξήλασαν ἐκεῖθεν τοὺς ἐχθροὺς, ὑπονομίσαντες καὶ εἰς τὸν ἄερα ἀνατινάξαντες τὰς οἰκίας, ἐν αἷς διαμενοντες Πρωῶσοι δὲν ἠθέλησαν νὰ παραδοθῶσι. Ἐπίσης καὶ πρὸς

(1) Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πολιορκίας ἡ Κυβέρνησις παράγγειλε τοῖς οἰκοδεσπόταις νὰ διατηρῇ ἕκαστος ὀρισμένην ποσότητα ὕδατος πρὸς κατασβεσθῆν ἐνδεχομένων πυρκαϊῶν καὶ ἄμμον εἰς τὰς ἀλύας διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῆς τυχαίας ἐκκρήξεως τῶν βλημάτων.

Clamart ἐπέτυχεν ἐτέρα ἐκδρομὴ κατὰ τῶν ἐκείσε Βαυαρῶν, ὧν καὶ τινὰς ἤχμαλώτισαν.

Τὴν δὲ 13 Ἰανουαρίου ἐγένετο ἐτέρα ἐξοδος δύο γαλλικῶν σωμάτων ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Vinoy κατὰ τοῦ Bourget, κατεχομένου ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς φρουρᾶς, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐνηργεῖτο ἐτέρα ἐξοδος πρὸς νότον κατὰ τὰ μέρη Meudon, ἐνθα τὸ 11ον σῶμα, καὶ Clamart, ἐνθα οἱ Βαυαροί.

Ἄπασαι αἱ ἐξοδοὶ αὗται, κύριον σκοπὸν ἔχουσαι τὸ διατηρεῖν ἀκμαῖον τὸ στρατιωτικὸν αἶσθημα, συνετέλουν προσέτι εἰς παρενόχλησιν τῶν προσεγγίσεων τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀφ' ἐτέρου οἱ Πρωῶσοι εἰς μάτην ἀπεπειρώοντο νὰ καταλάβωσι τὰς παρὰ τὴν Rueil θέσεις, ἀπωθούμενοι ὑπὸ τῆς ἐκείσε μεταβατικῆς ἐθνοφυλακῆς.

Τὴν 14 Ἰανουαρίου, ἀπὸ δύο ἡμερῶν σιγῶν τῶν νοτιῶν ἐξωτερικῶν φρουρίων Issy, Vauves καὶ Montrouge, νομίσαντες οἱ Γερμανοὶ ὅτι τὰ φρούρια ταῦτα παθόντα πολὺ ἐκ τοῦ βομβαρδισμοῦ ἐξεκενώθησαν ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἠθέλησαν νὰ τὰ καταλάβωσι Βαυαρικὸν ὅμως ἀπόσπασμα θελήσαν νὰ καταλάβῃ τὸ Issy εὔρην αὐτὸ καλῶς φυλαττόμενον καὶ ἀπεκρούσθη.

Ῥίπτοντες τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀνακοινωθέντων συμβάντων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βομβαρδισμοῦ, παρατηροῦμεν ὅτι ὑπελογίσθησαν ὡσεὶ 20,000 βλήματα τὰ καθ' ἑκάστην ἐκσφενδονιζόμενα, ὧν κατὰ μέσον ὄρον 400—500 (1) ἐπιπτον ἐνδον τοῦ περιβόλου τῶν Παρισίων, καὶ κυρίως προσέβαλλον τὸ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τμήμα τῆς πόλεως, ἤτοι τὸ Montrouge, Vaugirard, Grenelle, Auteil, Point-de-Jour.

Τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν κατέπεσαν βόμβαι διατρυπήσασαι οἱ-

(1) Ὑπῆρξαν ἡμέραι, καθ' ἃς ἐμετρήθησαν καὶ 2,000 βλημάτων πεσόντων εἰς τὴν πόλιν.

κίας τινὰς καὶ ἀνάψασαι πυρκαϊὰς, ἦσαν καθ' ἕλον τὸν βομ-
βαρδισμὸν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς αὐτοῦ τὰ ἑξῆς:

Ὀδοὶ Souflot, Vaneau, Madame, Ἀγίου Ἰακώβου,
Gay-Lassac, Faillautines, d' Enfer, des Ecoles, Medar,
Piété, Mabillon, Mange, de l' Occident, Transit, Four-
neaux, Ἀστεροσκοπεῖου.

Λεωφόρος Breteuil, Port-Royal.

Βλήματα ἐπίσης προσέβαλον τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Σουλπι-
κίου, τὴν Σορβόννην, τὰ νοσοκομεία Val-de-Grâce καὶ Pi-
tié, τὸν τοῦ S' Sacremant, τὰ περὶ τὸ κατάστημα τῶν Κω-
φαλάλων μέρη, τὸν κήπον τοῦ Λουξεμβούργου. Εἰδικὸς πίναξ
μᾶς λέγει, ὅτι τὴν νύκτα τῆς 9—10 Ἰανουαρίου ἔπεσαν βόμ-
βαι 15 εἰς τὸ Μουσεῖον, 8 εἰς Σορβόννην, 4 εἰς τὸ Διδασκα-
λεῖον, 2 εἰς τὴν Φαρμακευτικὴν Σχολὴν, 70 εἰς τὸ Λύκειον
τοῦ μεγάλου Λουδοβίκου, 4 εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Ναπολέοντος,
1 εἰς τὸ τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου, 2 εἰς τὸ γυμνάσιον S' Bar-
be, 1 εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἀγίας Γενεβιέθης, ὡς ἄλλη
δὲ χάλαζα ἐπὶ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου, τοῦ Val-de-Grâce καὶ
τοῦ Πανθίου.

Καὶ ὅμως ὅλη αὕτη ἡ πληθὺς τῶν βλημάτων, ἐκτὸς μερι-
κῶν ζημιῶν, ἄς ἐπήνεγκον, μόλις ἐφ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ
βομβαρδισμοῦ (ἤτοι μέχρι τῆς 27 Ἰανουαρίου) ἔσχον ἐπὶ
τῶν ἀνθρώπων τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα: ἐφόνευσαν μὲν παιδιά 31,
γυναῖκας 23, ἄνδρας 53· ἐτραυματίσαν δὲ 36 παιδιά, 92
γυναῖκας, 148 ἄνδρας. Ἴνα δὲ κατανοηθῇ τὸ ἀνίσχυρον
τοῦ βομβαρδισμοῦ, παραθέτομεν τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα
αὐτοῦ μέχρι τῆς 10 Ἰανουαρίου ἐπὶ τοῦ φρουρίου Nogent
καὶ Vaves. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ βομβαρδισμοῦ,
ἔπεσαν ἐντὸς τοῦ Nogent περὶ τὰς 10,000 βόμβαι, ἐμετρή-
θησαν δὲ πεσοῦσαι εἰς τὰ περίξ αὐτοῦ περὶ τὰς 25 χιλιάδας,

καὶ ὅμως εἰς ἐφονεύθη, δύο δὲ ἐπληγώθησαν. Εἰς τὸ φρούριον
Vavres ἐμετρήθησαν εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν 600 πεσοῦσαι
ἐντὸς, 10—12 χιλιάδες ἐκτὸς αὐτοῦ, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἦτο
4 φονευμένοι καὶ 10 τραυματισμένοι.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅμως, ὅτι ὁ βομβαρδισμὸς θάπτον ἢ βρά-
διον ἔμελλε νὰ ἔχη ἀποτελέσματα καὶ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τῶν πο-
λιτῶν, ἂν ἡ περαιτέρω τῆς πολιορκίας παράτασις ἠδύνατο νὰ
χορηγήσῃ τοῖς Γερμανοῖς τὴν εὐχέρειαν, ὅπως προσεγγίσωσι
τὸ τεῖχος τῆς πόλεως διὰ πλησιεστέρων κανονοστασιῶν πο-
λιορκίας.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξῷ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πατάγου καὶ τῶν
κρότων τῶν τηλεβόλων, ἀπετελέσθη ἐν τῶν μεγάλων ἱστορι-
κῶν τῆς Γερμανίας γεγονότων· ὡς ἄλλη δὲ ἱκανοποίησις ἐπε-
τεύχθη ἡ ἀνασύστασις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας εἰς τὸ
πρόσωπον τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ὡς αὐτοκράτορος.
Πάντες ἐνθυμοῦνται, ὅτι Ναπολέον ὁ Α' κατέλυσε τὴν Γερ-
μανικὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κατόπιν αὐτοκρά-
τορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου· ἤδη μετὰ παρέλευσιν τόσων
ἐμναυτῶν δλόκληρος ἡ Γερμανία ἐπὶ τῆς γαλλικῆς χώρας καὶ
εἰς τὰ ἐν Βερσαλλίαις ἀνάκτορα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἱκανο-
ποίησε αὐτὴ μόνη ἑαυτὴν, καὶ ἰδίαις χερσὶ τὴν 18 Ἰανουα-
ρίου 1871 παρέδωκε τῷ Γουλιέλμῳ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίω-
μα, ἀφοῦ πρῶτον ἀπέβαλε τοῦ θρόνου Ναπολέοντα τὸν τρίτον.
Ἄλλ' ἐπανελθωμεν ἐπὶ τὰ Παρισιανά.

Ὁ βομβαρδισμὸς τῶν τε ἐξωτερικῶν φρουρίων καὶ τῆς πό-
λεως ἐξηκολούθει, πᾶσα δὲ ἐλπίς ἐξωτερικῆς συνδρομῆς ἐξέ-
λιπεν, ἀφοῦ ὁ μὲν στρατὸς τοῦ Chanzy κατετροπώθη εἰς le
Mans,

ὁ δὲ τοῦ Faidherbe εἰς Saint Quentin,
ὁ δὲ τοῦ Βούρβαχχ εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ Lisane ποταμοῦ.

Ἀπέναντι τῆς παντελοῦς ἐκλείψεως ἐλπίδος ἐξωτερικῆς συνδρομῆς ἡ πόλις τῶν Παρισίων, περὶ ἑαυτὴν καὶ μόνην ἀποβλέπουσα, ἀποκαλύπτει τὰς ἀποθήκας τῶν τροφίμων κενὰς, παντελῆ τὴν ἔλλειψιν ἀνθράκων καὶ ξύλων, τὴν δὲ τῶν πολεμοφοδίων σπάνιν προσεγγίζουσιν ἔθνη καὶ ἀπήτησεν ὅ,τι λαοσκαρτερικὸς καὶ γενναῖος ἠδύνατο ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ ὥρᾳ νὰ ἐπιθυμήσῃ. Ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ διὰ τελευταίας καὶ ἀπελπιστικῆς ἐξόδου τὴν διάσπασιν τοῦ περιβάλλοντος αὐτὴν σιδηροῦ κρίκου τῆς πολιορκίας καὶ τὴν ἀπέλευσιν τῶν δυναμένων ὀπλοφορεῖν, ὅπως ὁ ἐχθρὸς, μὴ αἰσθανόμενος ἐφεξῆς ἀντίστασιν, παραλάβῃ τὴν πόλιν φρουρουμένην ὑπὸ μόνων τῶν γυναικῶν.

Ἄλλ' ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ ἠρώϊσμοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὔρῃ ἤχῳ παρὰ τοῖς ἀρχηγοῖς, οἵτινες δὲν ἀπετόλμων ν' ἀναλάβωσι τὴν εὐθύνην τῆς βεβαίας ἀνθρωποκτονίας ἀπέναντι ἀβεβαίου ἀποτελέσματος, ὡς καὶ ὁ ἤδη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων ὀρμώμενος, δὲν ἀπετόλμησεν οὐδέ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς πολιορκίας νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἄλωσιν τῶν Παρισίων διὰ γενικῆς καὶ ἀπελπιστικῆς ἐφόδου. Ἐπομένως, κατόπιν πολυπληθῶν πολεμικῶν συμβουλίων, οἱ στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ ἀπεφάσισαν ἐξοδὸν μερικὴν μὲν, ἀλλὰ καὶ σημαντικὴν, ἣτις καὶ ἔλαβε χώραν τὴν 19 Ἰανουαρίου. Ἐν τῇ ἐξόδῳ ταύτῃ πρῶτον ἦδη ἀδελφοποιοῦντο ἐν τῷ αἵματι ὁ στρατὸς καὶ ἡ ἐθνοφυλακὴ τῶν Παρισίων ἀτυχῶς ὅμως καὶ κατὰ ταύτην τὴν τελευταίαν στρατιωτικὴν ἐπιχείρησιν τῆς φρουρᾶς τῶν Παρισίων ἡ νίκη ἔμεινε πιστὴ τοῖς Γερμανοῖς. Ἀναγράφομεν ὧδε τὰ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν.

Ἐξόδος τῆς 19. Ἰανουαρίου. — Διαρκούσης τῆς νυκτὸς τῆς 18—19 Ἰανουαρίου, παρετηρήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ καὶ νότια ἐξωτερικὰ τῶν Παρισίων φρουρία

μεγάλῃ κίνησις καὶ συγκέντρωσις στρατευμάτων, καθιστῶσα πρῶτον ὅτι ἐσχεδιάζετο ἐκ μέρους τῶν Γάλλων μεγάλη τις προσβολὴ κατὰ τῶν θέσεων τοῦ 4ου καὶ 5ου σώματος. Ἄμα τοῦτου ἀγγελθέντος πρὸς τὴν πρωίαν τῆς 19ης Ἰανουαρίου, πάραυτα ἡ φρουρὰ τῶν Βερσαλλιῶν διατάχθη νὰ λάβῃ τὰ ὄπλα, δύο δὲ συντάγματα ἐρέδρων τῆς φρουρᾶς καὶ μία μερραρχία Βαυαρῶν ἐκλήθησαν ἐν σπουδῇ ἐκ Βερσαλλιῶν εἰς Sceaux καὶ Bievres. Πραγματικῶς περὶ τὴν 8ην π. μ. οἱ Γάλλοι ἐξώρμησαν ἐκ τῶν νοτίων καὶ νοτιοδυτικῶν αὐτῶν θέσεων μετὰ δυνάμεων ὡσπερὶ 100,000 ἀνδρῶν. Ὁ γαλλικὸς στρατὸς ὁ μετασχὼν τῆς ἐξόδου ταύτης διηρεῖτο εἰς τρεῖς μεγάλας φάλαγγας, συγκειμέναις ἐκ στρατιωτῶν τῆς γραμμῆς, ἐπαρχιακῶν ἐθνοφυλακῶν καὶ ἐθνοφυλακῶν τῶν Παρισίων. Κατὰ τὸ παραδεχθὲν σχέδιον ἡ πρὸς τὸ ἀριστερὸν φάλαγξ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Vinoy ὤφειλε νὰ κυριεύσῃ τὸ ὄχυρον Montretout καὶ τὰς ἐπαύλεις Beabe, Πατοσοδιβούργου, Ἄρμαγγὼ καὶ Τσιμερμάε. Ἡ κεντρικὴ φάλαγξ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Bellemar διευθύνετο κατὰ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ ὄροπέδιου Bergerié, ἡ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ φάλαγξ, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ducrot, ὤφειλε νὰ προβῇ πρὸς δυσμὰς τοῦ ἄλλου τοῦ Bougival, καὶ νὰ προσβάλῃ συγχρόνως τὸ χωρίον Longpreyau. Ἄλλ' ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ ἦσαν κατεληγμέναι, ἡ δὲ ἐπίθεσις ἐμελλε ν' ἀρχίσῃ τὴν πρωίαν, ἡ δεξιὰ αὕτη πτέρυξ, ἣτις ὤφειλε νὰ διαπρέξῃ νύκτωρ ὁδὸν μακρυτέραν τῶν δύο ἐτέρων (12 χιλιομέτρ.), μόλις κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὄρισθὲν αὐτῇ σημεῖον, ὅτε ἡ ἀριστερὰ καὶ κεντρικὴ φάλαγξ εἶχον ἤδη ἀρχίσῃ τὴν προσβολήν.

Ἡ μάχη ἤρξατο εἰς Sévres, παρεξέτεθη δὲ εἰς Mendon, Garches, S' Cloud, Vaucresson, Malmaison καὶ Bougival κ.τ.λ. ὥστε ἡ ὅλική ἐκτασις τοῦ πεδίου τῆς μάχης εἶχεν

ἐκτασιν δύο περίπου μιλίων γερμανικῶν. Οὕτω βαθμηδὸν ἠναγκάσθησαν ἐκ τῶν Γερμανῶν νὰ μετάρχῳσι τῆς πάλης ἡ 9η καὶ 10η μεραρχία καὶ τὰ συντάγματα 7, 47, 58, 59, 6, 46, 37, 50. Καὶ τὰ μὲν πολιορκητικὰ αὐτῶν κανονοστάσια ἀντεπυροβόλουν ζωηρότατα, αἱ πεδιναὶ ἄμως κανονοστοιχίαι, ὡς ἐκ τοῦ ἀνωμάλου καὶ δασώδους τοῦ ἐδάφους, καθίσταντο σχεδὸν ἀχρηστοί. Μετὰ τῶν ἐξορμησάντων Γάλλων ἦνουν τὸ πῦρ των καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ Mont-Valérien πυροβόλα, καθ' ὧν ἀνταπεκρίνοντο τὰ ἐν Louveciennes καὶ St Germain πρωσσιακὰ πολιορκητικὰ κανονοστάσια, ἐνῶ τὰ μεταξὺ Lacelle καὶ Bougival ἐκεραυνοβόλουν τοὺς ἐκ Rueil ἐξορμῶντας Γάλλους. Μετὰ μικρὸν τὸ πυροβολικὸν τοῦ 4ου πρωσσιακοῦ σώματος κατώρθωσε νὰ ἐξεύρη θέσιν καταλλήλων καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ εὐστόχως τὰς γαλλικὰς κανονοστοιχίας.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Γάλλοι (Vinoy) προσέβαλον τὸ 5ον πρωσσιακὸν σῶμα, ὅπερ ἀπέκρουσε τὰς ἐφοδούς αὐτῶν, ἀλλ' οἱ Γάλλοι ἐπανήρχοντο θαρραλέως, ἐπενεγκόντες φοβεράς ἀπωλείας πρὸ πάντων εἰς τοὺς φυλάττοντας τὸ ὄχυρῶμα Montretout, πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ St Cloud, οἵτινες ἀπωθήσαντες πέντε ἀλλεπαλλήλους ἐφοδούς, ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ τὸ καταλίπωσιν εἰς χεῖρας τῶν Γάλλων περὶ τὴν 11ην ὥραν.

Ἐνῶ δὲ Vinoy ἐμάχετο οὕτω πρὸς τὸ ἀριστερὸν, ἀπ' ἐτέρου δὲ Bellemar, φθάσας εἰς Bergerie, ἐκυρίευσεν τὸ πρεσβυτερεῖον, ἀλλ' ἀφοῦ περιέμεινεν εἰς μάτην ὑποστήριξιν παρὰ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος (Ducrot), μήπω ἀφιχθείσης εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς, δι' οὗς ἀνωθὶ εἶπομεν λόγους, ἠναγκάσθη ν' ἀποστείλῃ μέρος τῆς ἐφεδρείας του πρὸς διατήρησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ κυριευθεισῶν θέσεων. Τέλος ἀφίκετο καὶ ἡ δεξιὰ πτέρυξ (Ducrot) εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἡ δεξιὰ ταύτης πτέρυξ, παρατεταγμένη εἰς Rueil, ἐξετέθη εἰς τὸ σφοδρότατον πῦρ

τῶν ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν ὄχθης τοῦ Σηκουάνα ἐχθρικῶν κανονοστασιῶν (πρόκειται περὶ τῶν μεταξὺ Lacelle καὶ Bougival πρωσσιακῶν πολιορκητικῶν κανονοστασιῶν), καθ' ὧν ἀντετάχθη τὸ πυροβολικὸν τοῦ Ducrot καὶ τῶν ὄχυρωμάτων τοῦ Mont-Valérien.

Ὡς ἀνωθὶ εἶπομεν, ὁ Ducrot ὤφειλε νὰ κυριεύσῃ τὸ χωρίον Longbeyau. Παρὰ τὴν πύλην αὐτοῦ, ἐνθα ὁ ἐχθρὸς ἦτο ὄχυρωμένος ἐντὸς φραγμῶν καὶ οἰκιῶν, ἡ δεξιὰ τῶν Γάλλων πτέρυξ ἀπήντησε πεισματωδεστάτην ἀντίστασιν, πολλάκις καὶ ἐπανειλημμένως ὁ στρατηγὸς Ducrot ἤγαγε τὰ τάγματα τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἐθνοφυλακῆς εἰς ἐφοδόν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ προχωρήσῃ. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε οἱ Πρωῦσοι ἀντεπετέθησαν περὶ τὴν 4. ὥραν μ. μ. μεταξὺ τῆς ἀριστερᾶς τῶν Γάλλων καὶ τοῦ κέντρου αὐτῶν μετ' ἄκρας σφοδρότητος, καὶ ἠνάγκασαν τὰ ἐκεῖσε γαλλικὰ στρατεύματα νὰ ὑπενδῶσσι. Καὶ ἐπανήλθον μὲν οἱ Γάλλοι περὶ δύοσιν Ἡλίου εἰς νέαν ἐπίθεσιν, καὶ ἐκυριεύθη ὑπ' αὐτῶν αὐθὺς ἡ κορυφὴ τοῦ ὄροπεδίου, ἐνθα τὸ ὄχυρῶμα Montretout, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης καὶ ἀδυνατοῦντες οἱ Γάλλοι ὡς ἐκ τούτου νὰ μεταφέρωσι πυροβολικὸν καὶ ὄχυρωθῶσιν ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἐκτεθειμένης ταύτης θέσεως, διὰ τὴν ἀνάγκησιν τῆς ὁποίας οἱ Πρωῦσοι συνήθροίζον δυνάμεις, ὅπως εὐθὺς τὴν πρωΐαν ἀναλάβωσι νέαν ἐπίθεσιν, δὲν παρέμειναν ἐκεῖσε, διαταχθείσης μετὰ δωδεκάωρον διαρκῆς μάχης τῆς ὑποχωρήσεως εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ Mont-Valérien καὶ τῶν οἰκιῶν Crachard τάφρους. Οὕτως ἀμφοτέρωθεν τὰ ἀντίπαλα στρατεύματα διήλθον τὴν νύκτα τῆς 19—20 Ἰανουαρίου, οἱ μὲν Πρωῦσοι ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, οἱ δὲ Γάλλοι ἐπίσης ἐξωθὶ τῶν φρουρίων, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ πολιορκηταὶ ἐπίστευον τὴν ἐπανάληψιν τῆς μάχης ἐπὶ τὴν αὐρίον. Τὴν 20. Ἰανουαρίου

ὅμως ἐξήτθη ὑπὸ τοῦ Trochy 48 ὥρων ἀνακωχή πρὸς ἐνταρριασμὸν τῶν νεκρῶν, ἧτις καὶ τῷ ἐχορηγήθη ὑπὸ τοῦ βασιλικῆς πρίγκιπος τῆς Πρωσσίας. Οὕτως ἀπέληξε καὶ ἡ τελευταία αὐτῆ προσπάθεια τῆς παρισιανῆς φρουρᾶς, καθ' ἣν οἱ μὲν Γάλλοι, ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ ἐχθρικὸν πῦρ, ἔσχον περὶ τὰς 3,000 ἀνδρῶν φανευμένων καὶ τραυματιῶν, οἱ δὲ Γερμανοὶ μόνους 600. Ἐκατέρωθεν ἐλήφθη ἀριθμὸς τις αἰχμαλώτων.

Σ. Ἡ ἀνακωχή.

Κατόπιν τῆς ἀκάρπου ἐξόδου τῆς 19. Ἰανουαρίου ἡ ἐν Παρισίοις Κυβέρνησις, συσχεφθεῖσα μετὰ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν καὶ ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα ὅτι ἐν ὅλῃ τῇ πόλει δὲν ἔμενεν ἄρτος ἢ ἐπὶ οὐκτὼ εἰσέτι ἡμέρας, καθ' ἣ διαίστημα οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ ἐξωθεν, ἔθετο τὸ ζήτημα περὶ νέας ἀποπειρας πρὸς διάβρῆξιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, αἰτουμένη τὴν γνώμην διαδοχικῶς ὄλων τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς. Οἱ πάντες, πεισθέντες ἐκ τῆς γενομένης πείρας ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ διασπάσῃ τὴν γραμμὴν τῆς πολιορκίας, κατέχουσάν τὰς ἐπικαίρους θέσεις δι' ὀχυρώματων ἐπίσης ἀκατάβλητων, ὡς ἀκατάβλητα εἰς τοὺς Γερμανοὺς ὑπῆρχον τὰ πρόσκαιρα καὶ μὴ ὀχυρώματα τῶν Γάλλων, ἀπεφάνησαν ὁμοθυμαδὸν ὅτι δύνανται μὲν πάντες προθύμως νὰ φονευθῶσι, δὲν ἔχουσιν ὅμως οὐδεμίαν πεποίθησιν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐξόδου, ἣν καὶ ἀπέβριψαν ὡς περιττὴν ἀνθρωποκτονίαν.

Ἐπομένως ἡ κυβέρνησις ἐσχέθη περὶ διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ταχύνασα εἰς τοῦτο ἔτι μᾶλλον, καθόσον ἀπὸ πολλῶν μὲν ἡμερῶν πολλοὶ τῶν κατοίκων, ἀπὸ φιλόπατρι αἰσθημα παραφερόμενοι, δυσανασχέτουσαν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ Trochy, μὴ δυναθέντος νὰ διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἐνδίδοντες δὲ εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν λησμο-

νοῦντων τὴν παρουσίαν τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ἐπίτευξιν φιλοδόξων ἀτομικῶν σκοπῶν, ἀπεφαίνοντο ἤδη φανερά περὶ ἀνατροπῆς τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἀδεξίου.

Ἡ δυσμένεια αὕτη ὑπερηύξησεν ἔτι μᾶλλον μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐξόδου τῆς 19. Ἰανουαρίου, ὥστε τὴν ἐσπέραν τῆς 21. Ἰανουαρίου ἐγένοντο ἐπιδείξεις, τὴν δὲ 22. Ἰανουαρίου καθαρὰ στάσις, ἧς ἀποτέλεσμα ἦτο τὸ μὲν ἡ ἀπὸ τῶν φυλακῶν τοῦ Mazas ἐπελευθέρωσις τοῦ Φλωράνης, πρώτου ὀργάνου τῆς στάσεως τῆς 31. Ὀκτωβρίου 1871, τὸ δὲ μετὰ τὴν καταπαυσιν τῆς στάσεως ἡ δριστηκὴ τῆς κυβερνήσεως ἀπόφασις νὰ προβῇ ἀμέσως εἰς τὰς πρὸς τοὺς Πρώσσους διαπραγματεύσεις.

Οὕτω τὴν πρωίαν τῆς 23. Ἰανουαρίου ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς Favre ἀπέστειλε διὰ κήρυκος εἰς τὰς γερμανικὰς προφυλακὰς ἐπιστολὰς δύο, τὴν μὲν πρὸς τὸν Βισμάρκ, αἰτούμενος συνάντησιν χωρὶς νὰ ὀρίσῃ τὸν σκοπὸν, τὴν δὲ πρὸς τὸν παρὰ τῷ πρωστικῷ στραταρχεῖῳ Ἄγγλον ἀπεσταλμένον Ῥωσσέλ, ὅπως οὗτος διευκολύνη τοῦτο. Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἡ ἄμαξα τοῦ κόμητος Βισμάρκ παρέλαβεν εἰς Sèvres τὸν Favre καὶ τὸν μετέφερεν εἰς Βερσαλλίαν, ἐνθα τὴν ἐπαύριον οὗτος ἔσχε πεντάωρον συγδιάσκεψιν μετὰ τοῦ Ἀρχικαγκελαρίου τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Κατὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην ὁ Favre ἐπρότεινε τὴν παράδοσιν τῶν Παρισίων μὲ δικαίωμα ἐνόπλου ἐξόδου τῆς φρουρᾶς, ἧτις ἀποχωροῦσα πέραν τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ ν' ἀραπλισθῇ. Ἄλλ' ὁ Βισμάρκ ἀντεπρότεινε, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ ἄλλην παράδοσιν διαφέρουσαν τῆς τοῦ Metz. Εἶπεν ὅμως, ὅτι δυνατὸν νὰ μετριάσθωσιν οἱ ὅροι, ἂν ἀντὶ συσκέψεως περὶ μόνων τῶν Παρισίων, ἐπεκταθῇ ἡ πρότασις εἰς τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης, ἧς νὰ προσυζητηθῶσι καὶ παραδεχθῶσιν οἱ ὅροι (1).

(1) Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ὁ στρατηγὸς Trochy, ὁ τασαῦτα διενεργή-

Τὴν ἐπαύριον, 25. Ἰανουαρίου, κανυκτερινῷ τόπῳ πολεμικοῦ συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ Βισμάρκ ἀνεκρίνωτε τῷ Favre τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἠδύνατο νὰ διαπραγματευθῆ ἀνακωχὴ τοῦ πολέμου, ὅπως συγκαλουμένης Ἐθνοσυνελεύσεως ἀποφανθῆ δι' αὐτῆς τὸ γαλλικὸν ἔθνος περὶ εἰρήνης ἢ πολέμου· ἐπειδὴ δὲ ἡ πληρεξουσιότης τοῦ Favre δὲν ἦτο ἀπόλυτος, ἐπανῆλθεν οὗτος εἰς Παρισίους· ὅθεν τὴν ἐπόμενὴν ἐπέστρεψεν ἐκ νέου εἰς Βερσαλλίας, αὐτὸς μὲν ὅπως κανονίσῃ μετὰ τοῦ Βισμάρκ τοὺς περὶ εἰρήνης προκαταρκτικοὺς ὅρους, οἵτινες ἔμελλον νὰ προταθῶσιν εἰς τὸ ἔθνος, ὁ δὲ συνοδύσας αὐτὸν στρατηγὸς Βωφόρη, διοικητῆς τῆς 4ης μεραρχίας τῆς 3ης τῶν Παρισίων στρατιάς, ὅπως μετὰ τοῦ πρωσσικοῦ ἐπιτελείου κανονίσῃ τοὺς ὅρους τῆς ἀνακωχῆς. Μετὰ δεινὴν δὲ προσπάθειαν μόλις κατώρθωσεν ὁ Favre νὰ τροποποιήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ νὰ μείνῃ ἡ φρουρὰ τῶν Παρισίων αἰχμάλωτος ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τῶν Παρισίων, παραλαμβανομένων τῶν ἔξωθι φρουριῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἀντὶ τοῦ νὰ μετενεχθῆ αὕτη αἰχμάλωτος εἰς Γερμανίαν, καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ εἰσέλθῃ ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τοῦ στρατοῦ θριαμβευτικῶς εἰς Παρισίους, ὡς ἐπεθύμει, ἀλλὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν πρωτεύουσαν, μετὰ τὴν παραδοχὴν τῶν προκαταρκτικῶν ὄρων ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, τιμῆμά τι μικρὸν τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ. Συζητουμένων τῶν ὄρων τῆς ἀνακωχῆς, ἧτις παρεχωρήθη ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, ἐπαύσατο ἀπὸ τῆς 27. Ἰανουαρίου ὁ βομβαρδισμὸς τῶν Παρισίων, ὅστις δὲν ἐπανελήφθη, καθόσον τὴν 28. τὸ ἑσπέρας ὑπεγράφη ἑκατέρω-

---

σας πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ἧτις ὑπὸ μόνης τῆς κείνης ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ, κατέθετο τὴν στρατιωτικὴν ἀρχὴν εἰς χεῖρας τοῦ στρατηγοῦ Βινου, διατηρηθείσας αὐτῷ τῆς προεδρείας τῆς Κυβερνήσεως.

θεν ἡ ἀνακωχὴ, τὴν δὲ πρωίαν τῆς 29. Ἰανουαρίου οἱ Γερμανοὶ παρέλαβον τὰ ἐξωτερικὰ φρουρία. Καὶ οἱ μὲν Σάξωνες κατέλαβον τὰ ἀνατολικά Nogent, Rosny, Noisy, οἱ δὲ Βαυαροὶ τὰ νότια Charenton, Montrouge, Vauves, τὰ λοιπὰ δὲ πάντα οἱ Πρωσσοὶ, ὧν ἡ βασιλικὴ φρουρὰ κατέλαβε τὸ Mont-Valérien.

Διὰ τῆς ἀνακωχῆς ταύτης ὠμολογοῦντο ἐντὸς τοῦ περιτετιχίσματος τῶν Παρισίων αἰχμάλωτοι Γάλλοι 38 συντάγματα πεζικοῦ τῆς γραμμῆς, 3 συντάγματα ναυτῶν, 7 ἵππικου, 40 συντάγματα ἐπαρχιωτικῶν ἐθνοφυλάκων, τὸ ὅλον περὶ τὰς 180,000 καλῶς ὀργανισμένου στρατοῦ μετὰ 400 πεδινῶν πυροβόλων καὶ μυδραβόλων, πρὸς δὲ 1,500 πυροβόλων φρουρίου. Προστιθεμένης δὲ καὶ τῆς ἐθνοφυλακῆς τῶν Παρισίων, ἧτις ἐν ἀπορρίψει τῆς εἰρήνης ἐκ μέρους τῆς συνελεύσεως δὲν ὤφειλε νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς αἰχμάλωτους εἰς Γερμανίαν, ἡ ἐνοπλος δύναμις ἢ καταθέσασα τὰ ὅπλα ἐν Παρισίοις ἀναβαίνει εἰς 400,000 ἀνδρῶν.

Ἡ ἀνακωχὴ ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν αὐθημερόν μὲν εἰς Παρισίους, μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας εἰς ὅλην τὴν λοιπὴν Γαλλίαν, ἐξαίρεσει τῶν νομῶν Côte-d'Or, Doubs καὶ Jura, ἔνθα αἱ πολεμικαὶ ἐργασίαι ἔμελλον νὰ ἐξακολουθήσωσι, καθόσον οἱ Γερμανοὶ, ἐννοοῦντες νὰ καταλάβωσι μέρη τῆς Λωρραίνης καὶ δολόκληρον τὴν Ἀλσατίαν, ἐπέσπευδον τὴν ἐκπολιόρησιν τῆς ἐτι ἀνθισταμένης Belfort διὸ καὶ τὰ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐμπόλεμα στρατεύματα ἀφέθησαν ἔξω τῆς ἀνακωχῆς. Ἰδοὺ τὸ κείμενον τῆς περὶ ταύτης συμβάσεως·

«Ὁ κόμης Βισμάρκ, ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας, ἐνεργῶν ἐν ὀνόματι τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, βασιλέως τῆς Πρωσσίας, καὶ ὁ Κ. Ἰούλιος Φάβρος, ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, ἀμφότεροι κανονικῶν ἔχοντες πληρεξουσιότητα, ἀπεφάσισαν τὰ ἐπόμενα·

α) Γενική άνακωχή καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῶν μεταξύ τοῦ γερμανικοῦ καὶ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐκτελουμένων στρατιωτικῶν ἐργασιῶν ἄρχεται σήμερον μὲν χάριν τῶν Παρισίων, μετὰ δὲ τριήμερον, χάριν τῶν ἐπαρχιῶν· ἡ άνακωχή διαρκεῖ 21 ἡμέραν· ἄρχεται ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ λήγει περὶ τὴν μεσημβριαν τῆς 19 φεβρουαρίου, ἐκτὸς ἐὰν δεῖσῃ νὰ ἀνανεωθῇ. Οἱ ἐμπόλεμοι στρατοὶ θὰ τηρήσωσι τὰς ἀμοιβαίας θέσεις των, χωρισθησόμενας διὰ γραμμῆς ὀροθετικῆς. Ἡ γραμμὴ αὕτη ὀρμαῖται ἐκ τοῦ Pont-l'Évêque παρὰ τὴν παραλίαν τῆς ἐπαρχίας Calvados, στρέφεται δὲ εἰς Lignéres πρὸς τὸ βορειανατολικὸν τῆς ἐπαρχίας Mayenne, διερχομένη μεταξύ Briouze καὶ Fromental. Ἐραπτομένη τῆς Mayenne πλησίον τοῦ Lignéres παρακολουθεῖ τὸ ὄριον τὸ χωρίζον τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀπὸ τῆς Ὀρνῆς καὶ τῆς Σάρθης ἕως τοῦ βορείου μέρους τῆς Μοράννης, παρατείνεται δὲ οὕτως, ὥστε ἀφίγει εἰς τὴν γερμανικὴν κατοχὴν τὰς ἐπαρχίας τῆς Σάρθης, τῆς Indre-et-Loire, τῆς Loir-et-Cher, τῆς Loiret καὶ Yonne ἕως τῆς σιγμῆς ἔνθα ἀνατολικῶς τῆς Quarré les-Tombes συναντῶνται αἱ ἐπαρχίαι Côte d'Or, Nièvre καὶ Yonne. Ἐπιφυλάσσονται δὲ τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ προσδιορίσωσι τίνα διεύθυνσιν θὰ λάβῃ ἡ ὀροθετικὴ γραμμὴ ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης σιγμῆς, ἅμα ἐξακριβώσαντα τὴν ἀμοιβαίαν θέσιν τῶν ἐν τοῖς ἐπαρχίαις Côte-d'Or, Doubs καὶ Jura ἐκτελουμένων στρατιωτικῶν ἐργασιῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ γραμμὴ θὰ διακόψῃ τὸ ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἐπαρχιῶν ἀπαρτιζόμενον χωρίον, ἀφίνοσα τὰς μὲν βορεινὰς ἐπαρχίας εἰς τὴν γερμανικὴν κατοχὴν, τὰς δὲ νοτίους εἰς τὴν γαλλικὴν. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς βορείου Γαλλίας καὶ τοῦ Pas de Calais, τὰ φρούρια Ζιβὲ καὶ Ααγγρὲς μετὰ τοῦ περιέχοντος ταῦτα χώρου 10 χιλιομέτρων, καὶ ἡ χερσόνησος Χάβρε ἕως τῆς γραμμῆς τῆς ἀχθησομένης ἀπὸ Ἐστρετὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Σαιντ'Ρωμάν, θὰ μείνωσιν ἐκτὸς τῆς γερμανικῆς κατοχῆς. Οἱ δύο ἐμπόλεμοι στρατοὶ καὶ οἱ αἰκίαι προφύλακες αὐτῶν θὰ ἀπομακρυνθῶσι 10 τοὐλάχιστον χιλιόμετρα ἀπὸ τῶν γραμμῶν, αἵτινες θὰ χωρίσωσι τὰς θέσεις των. Ἐκάτερος τῶν στρατῶν ἐπιφυλάσσεται τὸ δικαίωμα νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἐξουσίαν ἐν οἷς κατέχει χωρίοις καὶ ἐφαρμόσῃ ὅσα ἂν οἱ ἀρχηγοὶ του κρίνωσι κατάλληλα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μέτρα.

β) Ὡσαύτως ἡ άνακωχή ἐπεκτείνεται ἐπὶ τὰς κατὰ θάλασσαν δυνάμεις ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν· ὁ μεσημβρινὸς τοῦ Δυγκίρχεν λαμβάνεται

ὡς ὀροθετικὴ γραμμὴ· πρὸς δυσμὰς αὐτῆς θὰ σταθμεύῃ ὁ στόλος ὁ γαλλικὸς, πρὸς ἀνατολὰς δὲ θὰ ἀναπλεύσωσι τὰ πολεμικὰ γερμανικὰ πλοία, ἅμα εἰδοποιηθέντα. Θὰ ἀποδοθῇ ἡ λεία, ὅση ἂν ἐκατέρωθεν συληθῇ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ μεταξύ τῆς κυρώσεως τῆς άνακωχῆς ταύτης καὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς· ἐπίσης θὰ ἀνταλλαγῶσι καὶ οἱ αἰχμάλωτοι, ὅσοι ἂν συλληφθῶσιν ἐν ταῖς κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μάχαις. Αἱ στρατιωτικαὶ ἐργασίαι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Doubs, Jura καὶ Côte d'Or, καὶ ἡ τοῦ Βελφόρτ πολιορκία θὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀνεξαρτήτως τῆς άνακωχῆς, μέχρις οὗ βραδύτερον ὀρισθῇ ἡ διὰ τῶν τριῶν τούτων ἐπαρχιῶν ἀχθησομένη ὀροθετικὴ γραμμὴ.

β) Ἡ άνακωχή προτίθεται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς ἔθνικῆς ἀμύνης τὰ μέσα, δι' ὧν νὰ συγκαλέσῃ συνέλευσιν ἐλευθέρως μὲν ἐκλεχθησομένην, ὀφείλουσαν δὲ ν' ἀποφανθῇ ἐὰν πρέπει νὰ παραταθῇ ὁ πόλεμος ἢ ἐπὶ τίσιν ὄροις νὰ συνομολογηθῇ ἡ εἰρήνη. Ἡ συνέλευσις θὰ συνεδριάσῃ ἐν Βορδῶ. Οἱ προϊστάμενοι τῶν γερμανικῶν στρατιῶν θὰ διευκολύνωσι κατὰ τὸ δυνατόν τὴν τε ἐκλογὴν καὶ τὴν σύνοδον τῶν Βουλευτῶν.

γ) Ἡ γαλλικὴ στρατιωτικὴ ἀρχὴ θὰ παραδώσῃ ἀμέσως τῷ γερμανικῷ στρατῷ ἅπαντα τὰ φρούρια, τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἐξωτερικὴν τῶν Παρισίων ἀμυντικὴν γραμμὴν μεθ' ὅλου τοῦ ἐν αὐτοῖς πολεμικοῦ ὀλικοῦ. Τοὺς μεταξύ τῶν φρουρίων τούτων καὶ ἔξωθεν τῆς ἀμυντικῆς ταύτης γραμμῆς κειμένους δήμους καὶ τὰς οἰκίας δύναται νὰ κατέχῃ ὁ γερμανικὸς στρατὸς, ἕως οὗ διαχαράξωσι νέαν γραμμὴν οἱ στρατιωτικοὶ ἐπίτροποι. Εἰς ἀμφοτέροις τοὺς στρατοὺς ἀπαγορεύεται νὰ εἰσέρχωνται καὶ διατρίβωσιν εἰς τὸν χώρον, τὸν μεταξύ τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὠχυρωμένου περιβάλου τῶν Παρισίων. Ὁ τρόπος τῆς παραδόσεως τῶν φρουρίων καὶ τῆς διαχαράξεως τῆς προμημονευθείσης γραμμῆς θὰ ὀρισθῇ ἐν ἰδιαιτέρῳ πρωτοκόλλῳ, ἐπισυναφθησομένῳ εἰς τὴν ἐνεστῶσαν σύμβασιν.

δ) Διαρκούσης τῆς άνακωχῆς ὁ γερμανικὸς στρατὸς δὲν εἰσέρχεται εἰς Παρισίους.

ε) Τὰ πυροβόλα θὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ τοῦ περιβάλου, οἱ δὲ ὑποστάται θὰ κομισθῶσιν εἰς τὰ φρούρια, ἅτινα μέλλει νὰ προσδιορῆσθαι εἰς ἐπίτροπος τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ.

ς) Ἡ φρουρά (στρατιῶται τῆς γραμμῆς, μεταβατικοὶ ἐθνοφύλακες

καὶ ναῦται) ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ ἐν Παρίσις εἶναι αἰχμάλωτοι πολέμου, πλὴν 42,000 ἀνδρῶν χάριν τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῆς ἐν Παρίσις στρατιωτικῆς ἀρχῆς. Οἱ αἰχμάλωτοι στρατοὶ θὰ καταθέσωσι τὰ ὄπλα των, ἅτινα θὰ συλληθῶσιν εἰς ὀρισθησομένους τόπους καὶ θὰ παραδοθῶσι δι' ἐπιτρόπων κατὰ τὰ ἐν τοῖς πολέμοις νόμιμα καὶ τὸν κανονισμόν. Οἱ στρατοὶ θὰ μείνωσιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς πόλεως χωρίῳ νὰ ἔχωσιν ἄδειαν νὰ ὑπερβῶσι τὸ περιτείχισμα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνακωχῆς. Αἱ γαλλικαὶ ἀρχαὶ ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐπιτηρεῖν ὅπως πᾶς ἀνὴρ ἀνήκων εἰς τὴν μεταβατικὴν ἐθνοφυλακὴν καὶ τὸν στρατὸν διαμένῃ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς πόλεως. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν αἰχμαλώτων στρατῶν θὰ καταγραφῶσιν ἐν καταλόγῳ ἐγγεγραπτομένῳ εἰς τὰς γερμανικὰς ἀρχάς. Δηλούσης τῆς ἀνακωχῆς, ὅλος ὁ ἐν Παρίσις στρατὸς θὰ παραδοθῇ αἰχμάλωτος εἰς τὸν γερμανικόν, ἐὰν ἕως τῆς σιγμῆς ἐκείνης μὴ συνομολογηθῇ ἡ εἰρήνη. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀξιωματικοὶ θὰ κρατήσωσι τὰ ὄπλα των.

» ζ) Ἡ ἐθνοφυλακὴ θὰ κρατήσῃ τὰ ὄπλα τῆς εἰς αὐτὴν ἀνατίθεται ἡ τῶν Παρισίων ἐπιτήρησις καὶ ἡ διατήρησις τῆς τάξεως. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει περὶ τῶν χωροφυλάκων καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις στρατιωτῶν, τῶν ὑπηρετούντων τὴν δημοτικὴν ἀρχήν· τοιοῦτοι εἶναι ἡ δημοκρατικὴ φυλακὴ, οἱ τελωνιοφύλακες καὶ οἱ πυροσβέστες· πάντες δ' οὗτοι δὲν θὰ ὑπερβῶσι τὸν ἀριθμὸν 3600 ἀνδρῶν. Ἄπαντα τὰ σώματα τῶν ἐθελοντῶν διαλύονται κατ' ἐπιταγὴν τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως.

» η) Ἄμα τῇ συνυπογραφῇ τοῦδε τοῦ ἐγγράφου καὶ πρὸ τῆς καταλήψεως τῶν φρουρίων ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ θὰ χορηγήσῃ τοῖς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως εἰς τε τὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποσταλησομένοις ἐπιτρόποις πᾶσαν διευκόλυνσιν, ἵνα παρασκευάσωσι τὴν τροφοδοσίαν τῶν Παρισίων καὶ κομίσωσιν εἰς τὴν πόλιν τὰ χρειώδη.

» θ) Μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν φρουρίων καὶ τὴν ἀφόπισιν τοῦ τε περιτειχίσματος καὶ τῆς φρουρᾶς, ὡς ὠρίσθη ἐν τοῖς ἀρθροῖς ε' καὶ ς', ἡ τροφοδοσία τῶν Παρισίων θὰ ἐκτελεσθῇ ἀκωλύτως διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῆς θαλασσίας ὁδοῦ. Αἱ τροφαὶ δὲν δύνανται νὰ ληθῶσιν ἐκ τῶν τόπων τῶν κατειλημμένων ἐκ τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ· ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ ἀγοράσῃ τὰς τροφὰς τὰς εὐρισκομένας ἐκτὸς τῆς ὀρθοτικῆς γραμμῆς τῆς κυκλοῦσης τὰς θέσεις τοῦ γερ-

μανικοῦ στρατοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀρχηγὸς τούτου δώσῃ ἄδειαν ἀντίστροφον.

» ι) Ὁ βουλόμενος νὰ ἐκλίπῃ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων, πρέπει νὰ ἔχη κανονικὸν διαβατήριον παρὰ τῆς γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς, ἐπιθεωρούμενον ὑπὸ τῶν γερμανικῶν προφυλάκων. Τὰ διαβατήρια καὶ αἱ ἐπιθεωρήσεις αὐταὶ χορηγοῦνται νομίμως εἰς τοὺς ὑποψηφίους τῶν ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς ἐθνουσυνελεύσεως. Ἡ κυκλοφορία τῶν τοιαύτων ἁδειῶν λαμβανόντων ἐπιτρέπεται ἀπὸ τῆς 6 πρῶνῆς ὥρας μέχρι τῆς 6 ἑσπερινῆς.

» ια) Ἡ πόλις τῶν Παρισίων θὰ πληρώσῃ ὡς δημοτικὸν πολεμικὸν φόρον 200,000,000 φράγκων. Ἡ ποσότης αὕτη θὰ πληρωθῇ πρὶν ἢ λήξῃ ἡ πεντεκαίδεκάτη ἡμέρα τῆς ἀνακωχῆς. Τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς θὰ ὀρίσῃ μικτὴ γαλλογερμανικὴ ἐπιτροπὴ.

» ιβ) Διαρκούσης τῆς ἀνακωχῆς δὲν θὰ ἀποκομισθῇ οὐδὲν τῶν δημοσίων κειμηλίων, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐγγύγιον τῆς ἀποδόσεως τοῦ πολεμικοῦ φόρου.

» ιγ) Ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἀνακωχὴ ἀπαγορεύεται ἡ εἰς Παρίσιους εἰσαγωγὴ ὄπλων, πολεμοφοδίων καὶ ἀντικειμένων ἐξυπηρετούτων εἰς πολεμικοὺς σκοπούς.

» ιδ) Θὰ ληθῶσι μέτρα πρὸς ἀνταλλαγὴν ἀπάντων τῶν αἰχμαλώτων, οὓς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου συνέλαβεν ὁ γαλλικὸς στρατός. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ αἱ γαλλικαὶ ἀρχαὶ θὰ παραδώσωσιν ἐν χρόνῳ βραχυτάτῳ τοὺς καταλόγους τῶν γερμανῶν αἰχμαλώτων εἰς τὰς γερμανικὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς ἐν Ἀμιένης, Λεμάνς, Ὀρλεάνς καὶ Βεζουλ. Ἡ ἀπόλυσις τῶν γερμανῶν αἰχμαλώτων γίνεται ἐν τοῖς πλησιεστάτοις ὀρίοις. Αἱ γερμανικαὶ ἀρχαὶ θὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὰς γαλλικὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς ἰσαριθμούς καὶ ἰσοβαθμίους γάλλους αἰχμαλώτους. Ἡ ἀνταλλαγὴ αὕτη ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τοὺς αἰχμαλωτευθέντας πολίτας, τοὺς πλοίαρχους γερμανικῶν ἐμπορικῶν πλοίων καὶ τοὺς ἐν Γερμανίᾳ κρατούμενους γάλλους ἀστούς.

» ιε) Μεταξὺ Παρισίων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν θὰ συσταθῇ ταχυδρομεῖον δι' ἐπιστολὰς ἀσφαγίστους, ἅς θὰ ἐπιστέλλῃ τὸ ἐν Βερσαλλίᾳ στραταρχεῖον.

» Τὸ ἀνωτέρω ἐγγράφον ἐκύρωσαν οἱ ὑποφαινόμενοι διὰ τῆς ὑπογραφῆς καὶ τῆς σφραγίδος αὐτῶν.

» 28 Ἰανουαρίου 1871.

ΒΙΣΜΑΡΚ, ΦΑΒΡΟΣ.

«Παράρτημα εἰς τὴν σύμβασιν τῆς 28. Ἰανουαρίου 1871.

» Ἄρθρον δ.

» Ὅροθετικά γραμμαὶ πρὸ τῶν Παρισίων.

» Τὰς ὁροθετικάς γραμμάς σχηματίζουσιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μέρους τὸ περιτείχισμα τῆς πόλεως ἐκ δὲ τοῦ γερμανικοῦ

» α) Πρὸς νότον μὲν ἡ γραμμὴ, ἡ ἀπὸ τοῦ Σηκουάνα ἀγομένη μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ἐσχάτης βορεινῆς ἄκρας τῆς νήσου Σαιν Γερμαίν, θὰ παρελάσῃ τὸ Ἴσού Κανάλ και θὰ παραταθῇ μεταξὺ τοῦ περιτειχίσματος και τῶν φρουρίων Ἴσού, Βανερές, Μοντρούζ, Βισέτρ και Ἰβρῦ, ἀπέχουσα 500 μέτρα ἀπὸ τοῦ μετώπου τῶν φρουρίων μέχρι τῆς γωνίας τῶν ὁδῶν, αἵτινες ἐκ Παρισίων ἄγουσιν εἰς Port-à-l'Anglais και Ἄλφόρτ.

β) Πρὸς ἀνατολάς δὲ, ἀπὸ τῆς προμνημονευθείσης τελευταίας στιγμῆς, προχωρεῖ ἡ γραμμὴ διὰ τῆς συρροῆς τοῦ Μάρνα και τοῦ Σηκουάνα παρὰ τὰ δυτικά και τὰ βόρεια σύνορα τοῦ χωρίου Σαρεντῶν, ὅπως διαγράφη ἡμικύκλιον περὶ τὸν ὀβελίσκον, στραφῆ δὲ ὕστερον εἰς τὴν πύλιν τοῦ Φοντεναί. Ἐπειτα θὰ στραφῆ πρὸς βορρᾶν εἰς μίαν στιγμὴν ἀπέχουσαν 500 μέτρα, ἐκ δυσμῶν ἀπὸ τοῦ φρουρίου Ῥοσνῦ, και ἐκ νότου ἀπὸ τῶν φρουρίων Νουαζῦ και Ῥωμαιοβιλ, ἀκριβῶς μέχρι τοῦ τόπου, ἐνθα ἡ ὁδὸς τοῦ Παντέν ἐφάπτεται τῆς ὄχτης τοῦ ὄχετος Οὐρκ. Ἡ φρουρὰ τοῦ Βινσέν σύγκειται ἐκ λόχου 200 ἀνδρῶν και δὲν ἀπολύεται ἐπὶ τῆς ἀναχωχῆς.

» γ) Πρὸς βορρᾶν, ἡ γραμμὴ παρατείνεται μέχρι μιᾶς στιγμῆς νοτιοδυτικῶς τοῦ Ὁβερβιλιέρ παρὰ τὸ νότιον σύνορον τῆς κώμης Ἐβερβιλιέρ και τοῦ ὄχετος τοῦ Σαιν Δενῦ, διακόπτουσα τοῦτον 500 μέτρα ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς κάμψώς του, περιέχουσα ἴσῃ ἀπόστασιν πρὸς νότον τῶν γεφυρῶν τοῦ ὄχετος και κατ' εὐθείαν ἐκτεινομένη ἕως τοῦ Σηκουάνα.

» δ) Πρὸς δυσμᾶς, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐνθα ἡ προῦπαινεχθεῖσα γραμμὴ ἐφαπτομένη τοῦ Σηκουάνα ἐκτείνεται πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην μέχρι τοῦ ὄχετος τοῦ Ἴσού. Μικραὶ τινες ὑπερβάσεις τῆς ὁροθετικῆς ταύτης γραμμῆς ἐπιτρέπονται εἰς τοὺς γερμανικοὺς στρατοὺς καθ' ὅσον ἀπαιτεῖ τοῦτο ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐξασφαλῆσαι τοὺς προφύλακας αὐτῶν.

» Ἄρθρον β.

» Διάδοσις τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς.

» Οἱ λαμβάνοντες ἄδειαν νὰ διαβαίνωσι τὰς γερμανικάς προφυλάκας πρέπει νὰ διέρχωνται μόνον διὰ τῶν ὁδῶν τοῦ Καλαί, Λιλλῆς, Μέτς, Στρασβούργου (παρὰ τὴν πύλιν Φοντεναί), Βάξελ, Ἀντίβες, Τουλοῦς, Ἄριθ. 189, και τελευταῖον διὰ τῶν γεφυρῶν τοῦ Σηκουάνα και τῆς ἀνακαινισθησομένης γεφύρας τοῦ Σέβρ.

» Ἄρθρον γ.

» Παράδοσις τῶν φρουρίων και τῶν ὀχυρωμάτων.

» Ἡ παράδοσις θὰ ἐκτελεσθῇ τῇ 29 Ἰανουαρίου ἀπὸ τῆς 10 πρωινῆς ὥρας κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ὁ γαλλικὸς στρατὸς θὰ κενώσῃ τὰ φρούρια και τὸν ἐξουδετερωθέντα χῶρον, καταλείπων ἐν ἐκάστῳ τῶν φρουρίων τὸν φρούραρχον, τὸν προϊστάμενον τοῦ μηχανικοῦ και τοῦ πυροβολικοῦ και τῶν προηγουμένων σταθμῶν. Ἄμα τῇ ἐκκενώσει ἐνὸς ἐκάστου φρουρίου, εἰς ἀξιωματικὸς τοῦ γενικοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου πορεύεται πρὸς τοὺς γερμανοὺς προφύλακας, ἵνα δώσῃ τὰς ἀπαιτηθησομένας διασαφήσεις περὶ τοῦ φρουρίου και τῆς ἀγούσης εἰς αὐτὸ ὁδοῦ. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν φρουρίων και μετὰ τὰς δοθείσας διασαφήσεις, ὁ φρούραρχος, οἱ προϊστάμενοι τοῦ μηχανικοῦ, τοῦ πυροβολικοῦ και τῶν προηγμένων ἔργων ἔρχονται εἰς Παρισίους πρὸς τὴν φρουράν.

» Ἄρθρον δ.

» Παράδοσις τῶν ὄπλων και τοῦ ὄλικου.

» Ἐν διαστήματι 14 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συνυπογραφῆς τῆς προκειμένης συμβάσεως, τὰ ὄπλα, τὰ πεδινὰ πυροβόλα, αἱ σημαῖαι και τὸ ὄλικὸν παραδίδονται εἰς τὰς γερμανικάς στρατιωτικάς ἀρχὰς και κατατίθενται ὑπὸ τῶν γαλλικῶν ἀρχῶν ἐν Σερβάν. Πρὸ τῆς 4 φεβρουαρίου αἱ γαλλικαὶ ἀρχαὶ θὰ παραδώσωσιν εἰς τὰς γερμανικάς κατάλογον τῶν ὄπλων και τοῦ ὄλικου. Ὡσαύτως πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῶσι πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπὶ οἱ τῶν προχωμάτων ὑποστάται τῶν πυροβόλων.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ὡς μόνην αὐτῆς δικαιολόγησιν διὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἀναχωχῆς ἐξέδοτο τὰς ἐφεξῆς δύο προκηρύξεις, ἀρκούντως δικαιολογούσας τὴν διαγωγὴν αὐτῆς.

Πρώτη προκήρυξις.

«Πολίται! Ἐπιχειροῦμεν νὰ δηλωσωμεν τῇ Γαλλίᾳ μετὰ πόσας καὶ ποίας ἀποπείρας καὶ εἰς τίνα θέσιν περιελθόντες ὑπέκυψαν οἱ Παρισιοί. Ἡ πολιορκία διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 16 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 26 Ἰανουαρίου. Ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, ὀλίγων διακοινώσεων ἐξαιρουμένων, ἔμειναμεν ἀποκεχωρισμένοι τοῦ λοιποῦ κόσμου. Ἄπαντες οἱ ἄρρηνες κάτοικοι ἔλαβον εἰς χεῖρας τὰ ὄπλα, ἡμέρας μὲν ἀκούμενοι, νυκτὸς δὲ φυλάσσοντες ἐν ταῖς προφυλακαῖς ἢ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων. Πρῶτον ἔλειψε τὸ ἀερίοφως, ἔκτοτε δὲ ἡ πόλις ἅμα τῇ ἐσπέρᾳ διετέλει ἐν σκοτίᾳ· ἔπειτα ἔλειψαν τὰ ξύλα καὶ οἱ ἄνθρακες. Ἀπὸ τοῦ μηνὸς ὀκτωβρίου τὴν σπᾶνιν τοῦ βοείου κρέατος ἀνεπλήρωσε τὸ ἵππειον ἀπὸ τῆς 16 δεκεμβρίου τὸ ἵππειον κρέας ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἡμῶν τροφή. Ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας οἱ Παρισιοὶ ἔτρωγον καθ' ἑκάστην 30 γραμμάρια κρέατος ἵππειου ἀπὸ τῆς 18 Ἰανουαρίου ὁ ἄρτος, οὗ τινος μόνον τὸ τριτημόριον συνίστατο ἐκ σίτου, διενέμετο ἀνὰ 300 γραμμάρια καθ' ἑκάστην. Ἡ θνητότης ἀπὸ 1500 ὑπερέβη τὰς 5000 ἕνεκεν τῆς εὐφλογίας καὶ τῶν παντοειδῶν στερησέων. Οὐδεμία οἰκογένεια ἔμεινεν ἀπρόσβλητος· ἅπανσαι ἐπενθηφόρησαν. Ἐνα ὅλον μῆνα διήρκεσεν ὁ βομβαρδισμὸς, κεραυνώσας τὴν πόλιν Σαιν Δενῦ καὶ ὀλόκληρον τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Σηκουάνα ὄχθης πόλιν τῶν Παρισίων. Καθ' ἣν στιγμήν ἐπαύσατο ἡ ἀντίστασις, ἐγίνωσκομεν ὅτι οἱ ἡμέτεροὶ στρατοὶ, εἰς τὰς ἐνδοτέρω ἐπαρχίας ἀποκρουσθέντες, δὲν ἠδύναντο νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν ἡμῶν. Ὁ τῶν Παρισίων στρατὸς, ἐπίκουρον ἔχων τὴν γενναίως ἀγωνισαμένην καὶ παμπόλλους ἀνδρείους ἀπολέσασαν ἔθνοφυλακὴν, ἀπεπειράθη τῇ 49 ἔξοδον, ἣν ἅπαντες ἀπεκάλεσαν ἀπεγνωσμένην. Τοιαύτη ἀπόπειρα τοῦ διαρρηξάι τὰς φάλαγγας τοῦ ἐχθροῦ ἀπέτυχε, ὅπως θὰ ἀπετύχῃαν ὁ ἐχθρὸς ἀποπειρώμενος νὰ διαρρήξῃ τὰς ἡμετέρας. Μεθ' ὅλον τὸν ζῆλον τῶν ἔθνοφυλάκων, οἵτινες, μόνην τὴν εὐψυχίαν τῶν σύμβουλον ἔχοντες, ἐφάνησαν προθυμότεροι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν μάχην, οὐδεμία ὑπελείπετο ἡμῖν πιθανότης νὰ διαλύσωμεν τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων ἢ νὰ ἐκλίπωμεν τὴν πρωτεύουσαν ἀπολύοντες τὸν στρατὸν καὶ μετασχηματίζοντες αὐτὸν εἰς στρατὸν ἐπικουρικόν. Οἱ στρατηγοὶ ἅπαντες ἐγνώματευσαν ὅτι τοιαύτη μὲν ἀπόπειρα θὰ ἦτο ἀπονενοημένη, τὰ δὲ ἔργα τῶν Γερμανῶν, ἢ πληθὺς, τὸ πυροβολικὸν τῶν καθίστων ἀητήτους τὰς φάλαγγας αὐτῶν· ἐὰν δὲ τυχόν διερρηγνύομεν

τὰς ἐχθρικὰς τάξεις, θὰ ἠδρίσκομεν κύκλω ἐρημίαν τριάκοντα λευγῶν καὶ θὰ ἀπεθνήσκομεν ὑπὸ τῆς πείνης, ὡς μὴ ἔχοντες νὰ συμπαραλάβωμεν τροφὰς ἐκ τῆς πρωτεύουσῆς. Τὰ αὐτὰ ἐγνώματευσαν οἱ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐρωτηθέντες διανομῆς τῶν τροφίμων. Οὐχὶ ἄλλως ἀπεκρίναντο καὶ οἱ ἐνώπιον τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν δημάρχων ἐπερωτηθέντες συνταγματάρχαι καὶ ταγματάρχαι· οἱ στρατιῶται θὰ ἤγοντο οὐχὶ πλέον εἰς νίκην, ἀλλ' εἰς σφαγὴν. Καθ' ἣν στιγμήν ἀπεβάλλομεν πᾶσαν ἐλπίδα ἐπικουρίας καὶ πᾶσαν πιθανότητα ἐπιτυχίας, εἶχομεν ἄρτον δι' ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἵππειον κρέας δι' ἑν δεκαπενθήμερον, ὅποτε θὰ ἐξηντλοῦντο καὶ οἱ ἵπποι. Ἡ καταστροφή τῶν ὀδῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων, ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ Σηκουάνα, ἠῤῥξαν τὴν ἀμηχανίαν καὶ σήμερον τρέμομεν, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἐξηντήθησαν αἱ τροφαὶ πρὶν φθάσωσιν ἔξωθεν ἄλλαι. Ἐνεκαρτέρησαμεν ὅσον ἦτο ἡμῖν δυνατόν· δὲν ἀπεδειλιάσαμεν οὐδ' ἐνώπιον τῆς ἔτι καὶ νῦν ἐπαπειλούσης πιθανότητος τοῦ ἰδεῖν δύο ἑκατομμύρια πᾶσχοντα ὑπὸ τῶν τῆς πείνης δεινῶν. Ἀνακηρύττομεν ὅτι οἱ Παρισιοὶ ἔπραξαν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ πράξῃ πόλις πολιορκουμένη. Ὁμολογοῦμεν ὅτι οἱ διὰ τῆς ἀνακωχῆς σωθέντες κάτοικοι ἐπεδείξαντο μέχρι τέλους θάρρος καὶ καρτερίαν ἡρωϊκὴν. Ἡ Γαλλία, ἀνευρίσκουσα τοὺς Παρισίους μετὰ πέντε μῆνας, δύναται νὰ καυχᾶται ἐπὶ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς. Ἐπαύσαμεν τὴν ἀντίστασιν, παρέδομεν τὰ φρούρια, ἀφωπλίσαμεν τὸν περίβολον· ἡ φρουρὰ ἡμῶν εἶναι αἰχμάλωτος· τελοῦμεν φόρον πολεμικὸν 200,000,000. Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς δὲν εἰσέρχεται εἰς Παρισίους· ἀναγνωρίζει τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ λαοῦ κυριαρχίας· ἀφίνει εἰς τὴν ἔθνοφυλακὴν τὰ ὄπλα καὶ τὴν σύστασίν τῆς· ἀφίνει ἀλώθητον μία μερίδα τοῦ στρατοῦ τῶν Παρισίων. Τὰ ἡμέτερα συντάγματα διατηροῦσι τὰς σημαίας των, οἱ αξιωματικοὶ τὰ ἔξισ των· οὐδεὶς ἀπάγεται εἰς αἰχμαλωσίαν ἐκτὸς τοῦ περιβόλου. Οὐδέποτε φρούριον παρεδόθη ἐπὶ ὄροις ἐπιεικεστέρους· ἐπετύχωμεν δὲ τῶν ὄρων τούτων, ὅποτε ἐξέλιπε μὲν ὁ ἄρτος, κατέστη δὲ ἀδύνατος πᾶσα βοήθεια. Πρώτη συνείπια τῆς ἀνακωχῆς ἔσται ἡ διὰ τῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως συγκάλεσις συνελεύσεως, μελλούσης κυριαρχικῶς ν' ἀποφασίσῃ περὶ πολέμου ἢ εἰρήνης. Ἡ αὐτοκρατορία ὑπὸ τὰς διαφόρους μορφὰς τῆς παρεῖχε τῷ ἐχθρῷ εὐκαιρίαν νὰ ποιήσῃ ἐναρξίν τῶν διαπραγματεύσεων· ἡ συνέλευσις ἔρχεται ἐν καιρῷ, νὰ ματαιώσῃ τὰς ραδιουργίας καὶ διασώσῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας. Μόνη ἡ Γαλλία θὰ ἀποφασίσῃ περὶ

τῶν τυχῶν τῆς Γαλλίας· δέον νὰ σπεύσωμεν· ἢ ἀναβολῇ, ἐν ἣ καταστάσει νῦν διατελοῦμεν, ἀποβαίνει λίαν ἐπικίνδυνος. Μετὰ οὗτῳ ἡμέρας ἐκλέγει ἡ Γαλλία τοὺς ἐντολοδόχους τῆς ἄς προτιμῆση τοὺς μᾶλλον φιλοπάτριδας, τοὺς μᾶλλον ἀφιλοκερδοεῖς καὶ ἀκεραίους. Πρὸ πάντων ὀφείλομεν νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ συνουλώσωμεν τὰς αἰμασσοῦσας τῆς πατρίδος πληγὰς. Πεποίθαμεν ὅτι ἡ καθημαγμένη καὶ ἡρημωμένη αὕτη χώρα θὰ γεννήσῃ σπαρτὰ καὶ ἀνθρώπους, ὅτι μετὰ τοσαύτας δοκιμασίας θὰ ἐπανάλθῃ ἡ εὐημερία· ἀρκεῖ νὰ ἐπωφεληθῶμεν ἀνυπερθέτως ὅσας ἔχομεν ὀλίγας ἡμέρας νὰ ἀποκατασταθῶμεν καὶ συμβουλευθῶμεν ἀλλήλοις. Ἐν τῇ ἂν ἡμέρᾳ συνεδρίασῃ ἡ συνέλευσις, ἡ κυβέρνησις θὰ παραδώσῃ αὐτῇ τὴν ἐξουσίαν. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ Γαλλία, ἐξεδάξουσα ἑαυτὴν, θὰ νομίσῃ ἑαυτὴν δυστυχή· ἐπωφελομένη ὅμως τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τῆς, θὰ συναισθανθῇ ἀναγεννωμένην τὴν πίστιν εἰς τὸ μέλλον αὐτῆς μεγαλείον.

Τροσοῦ, Φάβρος, Ι. Σιμῶν, Πελλετὰν,
Ἄραγῶ, Γ. Παζέ, Ι. Φερρῦ.

Προκήρυξις δευτέρᾳ.

«Γάλλοι! Ἡ πόλις τῶν Παρισίων κατέθετο τὰ ὄπλα μίαν ἡμέραν πρὶν ἢ ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης. Εἶπαν πρὸς αὐτὴν «ἐγκαρτέρησον ὀλίγας ἑβδομάδας καὶ θὰ σε ἀπελευθερώσωμεν». Ἀντέστη ἐπὶ πέντε μῆνας, ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς ἡρωϊκὰς προσπάθειάς, αἱ ἐπαρχίαι δὲν ἤδυνήθησαν νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν τῆς. Ὑπέστη σκληροτάτας στεργίσεις· εἶδε τὸν ὄλεθρον, τὴν ἀσθένειαν, τὴν ἐξάντλησιν. Ἐνα μῆνα ἐσφαίροβολεῖτο ὑπὸ τῶν βομβῶν, αἱ τινες ἐφόνευσαν γυναῖκας καὶ παιδία. Ἀπὸ ἐξ ἑβδομάδων καὶ ἐπέκεινα τὰ εἰς ἕκαστον πολίτην διανεμόμενα ὀλίγα γραμμάρια ἄρτου φαυλοτάτου μόλις ἐξήρκουν νὰ σώσωσι τοὺς ἀνθρώπους τῆς λιμοκτονήσεως. Ὅποτε δὲ ἡ μεγάλη πόλις, ὑπὸ ἀμειλίχτου ἀνάγκης ἤττηθεῖσα, παύει τὴν ἀντίστασιν, ἵνα μὴ ἐκθῇ εἰς τὴν φοβερωτάτην τῶν καταστροφῶν δύο ἑκατομμύρια κατοίκων· ὅποτε ἐπωφελεῖται τὴν ἀπολειφθεῖσαν αὐτῇ ἐσχάτην δύναμιν, ἵνα πραγματευθῇ πρὸς τὸν ἔχθρον, ἀντὶ τοῦ παραδοθῆναι εἰς τὴν ἀπόλυτον διάκρισιν τοῦ κατηγορεῖται ἐξωθεν ἢ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης κυβέρνησις ἕνεκεν ἀξιοποιήνου κούφότητος, καταγγέλλεται καὶ ἀποδοκιμάζεται. Ἄς κρίνῃ ἡ Γαλ-

λία καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς μέχρι μὲν τῆς χθὲς μυρία ἡμῖν ἐπιδαφιλεύσαντας δειγμάτων φιλίας καὶ σεβασμοῦ, σήμερον δὲ ἐξυβρίζοντας ἡμᾶς. Δὲν θὰ ἐδεχόμεθα τὰς προσβολὰς των, ἐὰν μὴ ἐπέβαλλεν ἡμῖν ἡ κυβέρνησις τὸ καθήκον τοῦ κρατῆσαι ἐν σιτιβαρᾷ χειρὶ ἕως τῆς τελευταίας στιγμῆς τὸ πηδάλιον, ὃ οἱ τῶν Παρισίων κάτοικοι διεπιστεύθησαν ἡμῖν ἐν τῷ μέσῳ τῆς θυέλλης. Τὸ καθήκον τοῦτο θὰ ἐπιτελέσωμεν. Ὅτε περὶ τὰ τέλη ἰανουαρίου ἐβουλεύθημεν ν' ἀποπειραθῶμεν τὰς διαπραγματεύσεις, ἦτο ἤδη λίαν ὀψέ. Ἐἶχομεν ἄλεια διὰ 10 μόνον ἡμέρας, ἐγινώσκουμεν δὲ ὅτι ἡ τῆς χώρας ἐρήμωσις καθίστα ἀκροσφαλέστατον τὸν ἐπισιτισμόν. Οἱ σήμερον καθ' ἡμῶν ἐξανιστάμενοι ἀγνοοῦσιν ὅποιαν ἡμεῖς συνησθάνθημεν ἀμηχανίαν. Ἐδέησεν ὅμως νὰ κρύψωμεν τὴν ἀπορίαν, νὰ ἀντεπεξέλθωμεν γενναίως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, νὰ φανῶμεν ὅτι καὶ ἐτοιμοπόλεμοι ἦμεθα καὶ ζωοτροφιῶν ἠὺποροῦμεν. Ἴδου τί ἠβελήσαμεν ἐν πρώτοις δὲν ἐζητήσαμεν νὰ οἰκιοποιηθῶμεν οὐδὲ ἐν δικαίωμα. Εἰς τὴν Γαλλίαν μόνον ἀπόκειται τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ἑαυτῆς τυχῶν. Τοῦτο δὲ τὸ δικαίωμα ἡμεῖς ἐπεφυλάξαμεν αὐτῇ. Μακροὺς ἀγῶνας ὑπέστημεν, ἕως οὐ ἀναγνωρισθῇ ἡ κυριαρχία τῆς· οὗτος εἶναι ὁ σπουδαιότατος ὅρος τῆς ἡμετέρας συνθήκης. Ἐσώσαμεν τὴν ἐθνοφυλακὴν τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ τὰ ὄπλα τῆς. Ἐὰν, καὶ μεθ' ὅλας ἡμῶν τὰς προσπάθειάς, δὲν ἤδυνήθημεν ν' ἀπαλλάξωμεν τὸν στρατὸν καὶ τὴν μεταστατικὴν ἐθνοφυλακὴν ἀπὸ τῆς αὐστηρότητος τοῦ πολέμου, ἀμφοτέρους ἐσώσαμεν τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς εἰς Γερμανίαν ἀπαγωγῆς ἢ τῆς περικλείσεως εἰς ὠχυρωμένον στρατόπεδον ὑπὸ τὰς λόγχας τοῦ ἐχθροῦ. Ὀνειδιζόμεθα ὡς μὴ ἐπερωτήσαντες τὰ μέλη τῆς ἐν Βορδῶ κυβερνήσεως· ἀλλὰ πῶς ἤδυνάμεθα νὰ διαρρήξωμεν τὸν πάντοθεν περιστοιχίζοντα ἡμᾶς σιδηροῦν κύκλον; Πᾶσα ἡμέρα καθίστα πιθανωτέραν τὴν φρικαλέαν καταστροφὴν τῆς λιμοκτονίας ἐν τούτοις ἐπὶ ἐξ ἡμέρας διημφισθητήσαμεν τὸν χώρον τοῖς ἐχθροῖς ἀνὰ πᾶν βῆμα, ἐν ᾧ οἱ τῶν Παρισίων κάτοικοι ἠγνοοῦν τὴν ἀληθινὴν θέσιν των, διότι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀγνοῶσι, καὶ ὅμως ὑπὸ ἐξἄλλου ἐθνουσιασμοῦ ἐμφοροῦμενοι ἀπήτουν ἐπιμόνως νὰ ἀγωνισθῶσιν. Ὑπεχωρήσαμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης. Πρὸς συγᾶλσιν τῆς συνελείσεως συνωμολογήσαμεν ἀνακωχὴν, ἀφ' οὗ πολὺ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν εἶχον ἀποκρουσθῇ οἱ μέλλοντες νὰ σπεύσωσιν εἰς ἐπικουρίαν στρατοῦ. Εἰς μόνον διατηρεῖται εἰσέτι, ὡς νομίζομεν τοῦλάχιστον. Ἡ Πρωσία ἀπήτη-

σε τὴν παράδοσιν τοῦ Βελφόρτ. Οὐ μόνον τὴν ἠγνῆθημεν, ἀλλὰ καὶ ἐπέφυλάξαμεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας, ἵνα τὸ προστατεύσωμεν. Βραδέως ἐμάθομεν ὅσα ἠγνοοῦμεν. Διχοτομηθεὶς ὁ στρατός τοῦ Βούρβαχχ ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, μεθ' ὅλον τὸ ἡρωϊκὸν θάρρος του, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντίσχη, μετὰ γενναίαν δὲ καὶ ἀπεγνωσμένην πρᾶξιν ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ἐλβετίαν. Ἡ συνθήκη τῆς 28 Ἰανουαρίου ἐπομένως οὐδὲν συμφέρον διεκύβευσε· μόνοι οἱ Παριῖοι ἐθυσιάθησαν. Δὲν μεμφιμοιροῦσιν. Ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀνδρείαν τῶν πόρρωθεν ἀγωνισαμένων ἵνα τοὺς ὑπερασπίσωσι. Δὲν κατηγοροῦσιν οὐδ' ἐκείνον, ὅστις σήμερον ὑπάρχει τοσοῦτον ἄδικος καὶ θρασύς, καὶ ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν προθέμενον νὰ ἐλάσῃ εἰς βοήθειαν τῶν Παρισίων στρατηγὸν Σανζῦ, ἐπιτάξας αὐτῷ νὰ ὑποχωρήσῃ ὀπισθεν τῆς Μαγέννης. Οὐχί! τὰ πάντα ἦσαν ἀνωφελεῖ· ἔπρεπε νὰ ὑποκύψωμεν. Ἡ τιμὴ ἡμῶν σώζεται ὅμως ἀκεραία, οὐδὲ θὰ ἀνεχθῶμεν τὴν προσβολὴν τῆς. Προσεκαλέσαμεν τὴν Γαλλίαν νὰ ἐκλέξῃ ἐλευθερώως συνέλευσιν μέλλουσαν ν' ἀποφανθῇ γνώμη ἐν τῇ δεινοτάτῃ κρίσει. Εἰς οὐδένα ἀναγνωρίζομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλῃ τῇ Γαλλίᾳ γνώμη τινὰ εἴτε περὶ πολέμου εἴτε περὶ εἰρήνης. Ἔθνος ὑπὸ ἰσχυροῦ ἐχθροῦ προσβληθὲν μάχεται μέχρι ἐσχάτων· πάντοτε ὅμως κρίνεται κατὰ τὴν ὄραν ἐν ἣ ἡ ἀντίστασις παύεται οὕσα δυνατή. Τοιοῦτόν τι θὰ δηλώσῃ ἡ χώρα, ἡ σήμερον ἐπερωτωμένη περὶ τῆς τύχης τῆς. Ἡ θέλησίς τῆς, ἐὰν θὰ ἐπιβληθῇ ὡς νόμος ἀπαράβατος, πρέπει νὰ ἴηαι κυριαρχικὴ δῆλωσις τῆς ἐλευθέρας ἀπάντων ψηφοφορίας. Δὲν ἀνεχόμεθα ὅμως νὰ περιορίσῃ τις αὐθαίρετως τὴν ψηφοφορίαν ταύτην. Κατεβάλομεν τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ τὸ σύστημά τῆς· δὲν θέλομεν πάλιν νὰ τὸ ἀνακαινίσωμεν ἰσάγοντες διὰ τῶν ἀποκλείσεων ἡμιεπισήμους ὑποψηφιότητας. Οὐδὲν ὑπάρχει ἀληθέστερον ἢ ὅτι μεγάλα διεπράχθησαν ἀμαρτήματα, ἐξ ὧν καὶ δεινότεται προέκυψαν εὐθῦναι. Ἀλλὰ τῆς πατρίδος ἡ δυστυχία ἐξαλείφει τὰ πάντα· ἄλλως δὲ, ἐὰν κατεδιθαζόμεθα εἰς τὴν χαμερπῆ θέσιν τῶν κομματικῶν ἀνδρῶν, ὅπως ἀποκηρύζωμεν τοὺς προτέρους ἡμῶν ἀντιπάλους, θὰ περιηρχόμεθα εἰς τὴν λύπην καὶ εἰς τὸ αἶσχος τοῦ καταβαλεῖν ἐκείνους, οἵτινες ἐθυσίασαν τὸ αἷμά των, πολεμήσαντες πλησίον ἡμῶν. Ἀναμνησκόμενοι τὰς διχονοίας, ἐν ᾧ ὁ ἐχθρὸς πατεῖ εἰσέτι τὸ αἱματοῦρον γαλλικὸν ἔδαφος, θὰ ἐσμικρύνομεν διὰ τῆς μνησικακίας τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος. Αἱ ἡμέτεροι ἀρχαὶ ὑπάρχου-

σιν ἀνώτεραι τοιούτων μέσων. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν ἵνα τὸ πρῶτον ψήφισμα τῆς δημοκρατικῆς συνέλευσεως τοῦ 1871 φανῇ πρᾶξις δυσπιστίας κατὰ τῶν ἐκλογέων τῆς. Εἰς τοὺτους τοὺς ἐκλογεὶς ἀνήκει ἡ κυριαρχία· ἄς τὴν ἐξασκήσωσι μετὰ θάρρους, ἡ δὲ πατρίς θὰ δυνήθῃ νὰ σωθῇ. Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν ἀποδοκιμάζει καὶ ἀκυροῖ τὸ ψήφισμα τῆς ἐν Βορδῶ κυβερνήσεως, προσκαλοῦσα ἅπαντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Γάλλους ἵνα ἐκλέξωσιν οἷους ἂν κρίνωσιν ἱκανωτάτους νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν Γαλλίαν. Ζήτω ἡ δημοκρατία! Ζήτω ἡ Γαλλία!

• Παριῖοι, 4. φεβρουαρίου.

• Τροσοῦ, Φάβρος, Φερρῦ, Γ. Παζέ, Πελλεταν, Πικάρ, Ἀραγώ.»

Ἡ εἰρήνη.

Συνεπῶς πρὸς τὴν ἀναγκωχὴν διενεργήθησαν τὴν 8ην Φεβρουαρίου ἐκλογαὶ πληρεξουσίων διὰ τὴν συνέλευσιν, ἧτις ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐν Bordeaux τὴν 12. Φεβρουαρίου, εἰς χεῖρας τῆς ὁποίας ἡ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης κατέθετο τὴν ἐκτελεστικὴν ἀρχήν, ἣν ἡ Συνέλευσις παρέδωκε τῷ κυρίῳ Θιέρς (Thiers), ὅστις ἀπῆλθεν εἰς Βερσαλλίας μετὰ τοῦ Ἰουλίου Φάβρου καὶ ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως, ὅπως συζητήσῃ μετὰ τοῦ Βισμάρκ τοὺς προεισαγωγικοὺς τῆς εἰρήνης ὁρους. Ἐπανελθὼν οὗτος παρὰ τῇ Συνελεύσει ὑπέβαλεν αὐτῇ τὴν 28ην Φεβρουαρίου νομοσχέδιον περὶ κυρώσεως τῶν προεισαγωγικῶν τῆς εἰρήνης ὄρων, οὓς μετὰ πλείστης ὀσης δυσκολίας κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ πικροτάτους ἀντὶ καθαρῶς δηλητηριωδῶν. Κατὰ τοὺτους ἡ Γερμανία ἀποκτᾷ κυριαρχικὰ δικαιώματα ἐφ' ὅλης τῆς Ἀλσατίας ἐκτὸς τῆς Belfort (1), καὶ ἐπὶ τοῦ 1/5 τῆς Λωρραίνης, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Metz, ἡ δὲ Γαλλία, παρὰ τὴν στέρησιν τῶν πλουσιωτάτων τούτων ἐπαρχιῶν, ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ 5,000,000,000 φράγκων εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ πολέμου, τῶν Γερμανῶν διαδοχικῶς κενούντων τὴν χώραν ἀνὰ πᾶσαν πληρωμὴν.

Οἱ ἀνωθι ὄροι ἐγένοντο τὴν 1 Μαρτίου 1871 δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ οὕτως ἀποκατέστη ἡ εἰρήνη μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας· οἱ δὲ Γερμανοὶ διὰ μικροῦ

(1) Λέγεται ὡς θετικόν, ὅτι ἐπιμένοντος τοῦ Θιέρς καὶ Favre εἰς τὸ νὰ μὴ προσβληθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν Παρισίων διὰ τῆς ἐν αὐτῇ εἰσόδου γερμανικῶν στρατευμάτων, ὁ Βισμάρκ ἀπεκρίθη ὅτι τὸ ἐδέχετο, ἂν παρρητεῖτο καὶ ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις τῆς Belfort.

τινος τμήματος (30,000) ἐχαιρέτησαν τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας τῇ ἐπαύριον, διαμείναντες μέχρι τῆς 4. Μαρτίου εἰς ὄρισμένον σημεῖον.

Οὕτως ἀπέληξεν ὁ πόλεμος οὗτος, ἀριθμούντων κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους τὰς ἐξῆς δυνάμεις:

1η στρατιά ἐν τῇ Βορείῳ Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Goeben, 56 τάγματα πεζικοῦ, 56 ἵλαι ἵππικοῦ, 34 κανονοστοιχίαι.

2α στρατιά ἐν τῇ δυτικῇ Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Φριδερικὸν Κάρολον, 98 τάγματα πεζικοῦ, 136 ἵλαι ἵππικοῦ, 61 κανονοστοιχίαι.

3η στρατιά περὶ τοὺς Παρισίους ὑπὸ τὸν αὐτοκρατορικὸν τῆς Γερμανίας πρίγκιπα καὶ τὸν βασιλικὸν τῆς Πρωσσίας, 129 τάγματα πεζικοῦ, 36 ἵλαι, 58 κανονοστοιχίαι.

4η στρατιά περὶ τοὺς Παρισίους ὑπὸ τὸν βασιλικὸν πρίγκιπα τῆς Σαξωνίας, 93 τάγματα πεζικοῦ, 60 ἵλαι, 58 κανονοστοιχίαι.

5η στρατιά ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Manteuffel, 118 τάγματα πεζικοῦ, 54 ἵλαι, 51 κανονοστοιχίαι.

Τὰ πρὸς φρούρησιν τῶν συγκοινωνιῶν 27 τάγματα πεζικοῦ, 16 ἵλαι ἵππικοῦ.

Τῶν κυριευθέντων φρουριῶν κάτοχοι 89 τάγματα πεζικοῦ, 24 ἵλαι ἵππικοῦ, 33 κανονοστοιχίαι.

Ἐν ὅλῳ 615 τάγματα πεζικοῦ, 400 ἵλαι ἵππικοῦ, 290 κανονοστοιχίαι, ἤτοι εἰς ἄνδρας 750,000.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Ἐγγραφοὶ κατὰ μῆνα Μάρτιον 1871.

B. I. ΒΑΛΤΙΝΟΣ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ' ΤΟΜΟΥ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝ Τῷ ΤΡΙΤῷ ΤΟΜῷ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οἰκονομικῆς κατασκευῆς σιδηροδρόμων, ὑπὸ Morandière, ἀρχιμηχανικοῦ τῶν γεφυροποιῶν, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ I. Μαρκοπούλου, ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ, σελίς 3—19.

Ὁ γαλλοπρωσσικὸς πόλεμος (ἄρθρον τέταρτον), ὑπὸ B. I. Βαλτινοῦ, σελίς 19—40, 55—80, 99—112, 128—160 (ἄρθρον πέμπτον), 161—211, 213—252.

Γενικὴ θεωρία τῆς κινήσεως τῶν βλημάτων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῆς ἀποκλίσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἄξονας σχήματος καὶ ἀρχικῆς περιστροφῆς αὐτῶν, ὑπὸ Martin de Brettes, ἀξιωματικοῦ τοῦ Γαλλικοῦ πυροβολικοῦ καὶ καθηγητοῦ τῶν ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ N. Πουρναρᾶ, ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, σελίς (ἐν τέλει ἐκάστου φυλλαδίου) 1—16, 17—32, 33—48, 49—64, 65—80, 81—96.

Ὁργανισμὸς τοῦ μηχανικοῦ σώματος ἐν Πρωσίᾳ, παρὰ Cheydt, capitaine de génie, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Θ. Κουρουσοπούλου, ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ, σελίς 43—55, 81—98.

Περὶ μάχης (ἐκ τοῦ περὶ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ τοῦ 1867 συγγράμματος τοῦ στρατηγοῦ Τροσοῦ), ὑπὸ Μάρκου Ἀντώνοβιτς, ὑπολοχαγοῦ τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν, σελίς 113—123.

Κατορθώματα τοῦ γερμανικοῦ ἵππικοῦ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Mars-la-Tour, ὑπὸ Νικολάου Ἀντώνοβιτς, ἐπιλοχίου τοῦ ἵππικοῦ, σελίς 123—128.